

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Volené orgány obchodních korporací

Zpracoval: Matthias Moder

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Tomáš Dvořák, PhD.

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Matthias MODER
Osobní číslo:	R18M0265P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Volené orgány obchodních korporací
Zadávací katedra:	Katedra obchodního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Volené orgány obchodních korporací dle zákona o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb.)
  - 2.1. Volené orgány
    - Kolektivní
    - Individuální
  - 2.2. Vznik a zánik členství v orgánech obchodních korporací
  - 2.3. Pravidla jednání členů volených orgánů obchodní korporace
    - Péče řádného hospodáře
    - Odpovědnost za škodu
    - Střet zájmů
  - 2.4. Smlouva o výkonu funkce a odměňování
  - 2.5. Právnícké osoby v roli členů volených orgánů
  - 2.6. Osobní společnosti
    - Veřejná obchodní společnost (v.o.s.)
    - Komanditní společnost (k.s.)
  - 2.7. Kapitálové společnosti
    - Společnost s ručením omezeným (s.r.o.)
    - Akciová společnost (a.s.)
      - Dualistický systém
      - Monistický systém
  - 2.8. Evropská společnost
  - 2.9. Evropské hospodářské zájmové sdružení
  - 2.10. Družstva
    - Družstvo
    - Evropská družstevní společnost
3. Komparace volených orgánů kapitálových společností
  - 3.1. Společnost s ručením omezeným (s.r.o.) a Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)
  - 3.2. Společnost s ručením omezeným (s.r.o.) a Limited company (Ltd.)
  - 3.3. Akciová společnost (a.s.) a Aktiengesellschaft (AG)
  - 3.4. Akciová společnost (a.s.) a Public limited company (Plc.)
4. Závěr
5. Seznam použitých zdrojů

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- viz příloha

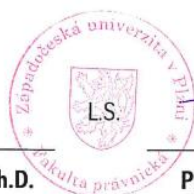
Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D.**
Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 21. září 2022

Seznam doporučené literatury:

- RABAN, Přemysl. Obchodní právo. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8.
- Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7.
- DVOŘÁK, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 390 s. ISBN 80-7179-551-8.
- DVOŘÁK, Tomáš. Akciová společnost. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 922 s. ISBN 978-80-7478-961-8.
- DVOŘÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 650 s. ISBN 978-80-7478-633-4.
- ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
- CHALUPA, Ivan, REITERMAN, David, GRINC, Jan. Základy soukromého práva. VII. Obchodní korporace: veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným. Praha: C.H. Beck, 2017. 239 s. ISBN 978-80-7400-674-6.
- ČECH, Petr, ŠUK, Petr. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2016. 373 s. ISBN 978-80-7273-177-0.
- ČERNÁ, Stanislava et al. Právo obchodních korporací. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. 655 s. ISBN 978-80-7598-991-8.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. Obchodní právo. 1. Praha: ASPI, 2005. 458 s. ISBN 80-7357-062-9.
- POKORNÁ, Jarmila, VEČERKOVÁ, Eva, PEKÁREK, Milan. Obchodní korporace a nekalá soutěž. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 614 s. ISBN 978-80-7478-873-4.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů. Praha: C.H. Beck, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7400-346-2.
- ANDREISOVÁ, Lucie. Působení správní rady v monistické struktuře akciové společnosti. Obchodní právo. 2014, roč. 23, č. 8, s. 314-324. ISSN 1210-8278.
- DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Odstoupení z funkce ve volených orgánech obchodních korporací. Právní rádce. 2016, roč. 24, č. 10, s. 36-43. ISSN 1210-4817.
- DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Právní osoba jako člen orgánu obchodní korporace – vybrané otázky. (1. část). Obchodněprávní revue. 2013, roč. 5, č. 11-12, s. 305-311. ISSN 1803-6554.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma „*Volené orgány obchodních korporací*“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů, které jsem řádně označil v příloženém seznamu.

V Praze, březen 2023

Matthias Moder

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Tomáši Dvořákovi, PhD. za jeho ochotu, čas, odborné vedení a připomínky poskytované v průběhu psaní této diplomové práce.

Seznam použitých zkratk

ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
ObčZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
AktG	Aktiengesetz, německý federální zákon o akciové společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, německý federální zákon o společnosti s ručením omezeným, ve znění pozdějších předpisů.
AuDZ	Zákon č. 93/2009 Sb., zákon o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.
ZEHS	Zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS) a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení).
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
VeřRej	Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.
ZPr	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
PřemZ	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon o SE	Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
nařízení o EHZS	Nářízením Rady (EHS) č. 2137/85, o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS).
nařízení o statutu SCE	Nářízením Rady (ES) č. 1435/2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE)
nařízení o statutu SE	Nářízením Rady (ES) č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti (SE).
C.A.	Companies Act 2006

Obsah

Úvod

1. Úvod	1
2. Volené orgány	2
2.1. Kolektivní a individuální orgány	2
2.1.1. Kolektivní orgány	2
2.1.2. Individuální orgán	3
2.2. Působnost volených orgánů	4
2.2.1. Statutární orgán	4
1.2.1.1. Obchodní vedení	5
2.2.2. Kontrolní orgán	6
2.2.3. Další orgány	7
2.3. Předpoklady výkonu funkce ve volených orgánech	8
2.3.1. Plná svéprávnost	9
2.3.2. Bezúhonnost	10
2.3.3. Překážky provozování živnosti	10
1.3.3.1. Prohlášení konkursu	11
1.3.3.2. Trest zákazu činnosti	11
1.3.3.3. Zrušení živnostenského oprávnění pro závažné porušování podmínek živnosti	11
2.3.4. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce	11
2.3.5. Další omezující podmínky pro členství ve voleném orgánu obchodní korporace	12
2.4. Vznik členství ve voleném orgánu obchodní korporace	14
2.4.1. Volba	15
2.4.2. Vysílací právo	15
2.4.3. Kooptace a náhradnictví	17
2.4.4. Soudní rozhodnutí	18
2.4.5. Zvláštní způsoby	19
2.5. Zánik funkce	19
2.5.1. Smrt fyzické osoby	19
2.5.2. Zánik právnické osoby	20
2.5.3. Odvolání z funkce	20
2.5.4. Odstoupení z funkce	20
2.5.5. Uplynutí doby	22
2.5.6. Zánik způsobilosti vykonávat funkci	23
2.6. Právnická osoba v roli člena voleného orgánu	23
2.7. Pravidla jednání členů volených orgánů	25

2.7.1.	Péče řádného hospodáře	26
1.7.1.1.	Povinnost loajality	26
1.7.1.2.	Povinnost řádné péče	27
1.7.1.3.	Péče řádného hospodáře při delegaci působnosti	28
2.7.2.	Odpovědnost za škodu při porušení povinností při výkonu funkce 29	
2.8.	Střet zájmů a zákaz konkurence	30
2.8.1.	Střet zájmů	30
2.8.2.	Zákaz konkurence	32
1.8.2.1.	Následky porušení zákazu konkurence	33
2.9.	Smlouva o výkonu funkce	34
2.9.1.	Forma smlouvy o výkonu funkce	36
2.9.2.	Schvalování smlouvy o výkonu funkce	36
2.10.	Odměňování	37
2.10.1.	Kapitálové společnosti	37
2.10.2.	Ostatní obchodní korporace	39
2.10.3.	Kolize smlouvy o výkonu funkce a zakladatelského právního jednání 39	
3.	Obchodní korporace	40
3.1.	Osobní obchodní společnosti	40
3.1.1.	Veřejná obchodní společnost	40
3.1.2.	Komanditní společnost	42
3.1.3.	Evropské hospodářské zájmové sdružení	43
3.2.	Kapitálové obchodní společnosti	43
3.2.1.	Společnost s ručením omezeným	44
3.2.2.	Akciová společnost	47
2.2.2.1.	Společná pravidla pro představenstvo, dozorčí radu a správní radu	48
2.2.2.2.	Dualistický systém	50
2.2.2.3.	Monistický systém	54
3.2.3.	Evropská společnost (Societas Europea)	56
2.2.3.1.	Monistický systém SE	58
2.2.3.2.	Dualistický systém SE	58
3.3.	Družstva	60
3.3.1.	Družstvo	60
3.3.2.	Evropská družstevní společnost	62
2.2.5.1.	Dualistický systém SCE	62
2.2.5.2.	Monistický systém SCE	63
4.	Komparace volených orgánů kapitálových společností	64

4.1.	Společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH).....	64
4.1.1.	Jednatel.....	65
4.1.2.	Dozorčí rada.....	66
4.2.	Společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a Limited company (Ltd.)...	67
4.3.	Akciová společnost (a. s.) a Aktiengesellschaft (AG)	68
4.3.1.	Představenstvo	69
4.3.2.	Dozorčí rada.....	71
4.4.	Akciová společnost (a. s.) a Public limited company (Plc.).....	72

1. Úvod

Téma volených orgánů obchodních korporací považuji za téma velmi praktické a aktuální. Toto téma jsem si vybral jednak z důvodu nedávné novely zákona o obchodních korporacích, která upravila kromě jiného taky monistickou strukturu akciové společnosti či pravidla pro členy volených orgánů právnických osob. Diplomová práce se zabývá problematikou volených orgánů v obchodních korporacích, které mají klíčový vliv na rozhodování a správu společnosti. Volené orgány jsou sestaveny z osob, které jsou zvoleny akcionáři, společníky či samotnými zaměstnanci společnosti a mají odpovědnost za správu a řízení společnosti. Cílem práce je poskytnout ucelený přehled o problematice volených orgánů obchodních korporací a jejich fungování.

Při zpracování diplomové práce budu pracovat především se zákony, komentářovou literaturou vztahující se k předmětným zákonům, především k zákonu o obchodních korporacích a občanském zákoníku, odbornou literaturou a judikaturou.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol a několika podkapitol.

V první kapitole vymezuji volené orgány z hlediska jejich vnitřního uspořádání, působnosti, způsobu ustanovení do funkce, předpokladů pro výkon funkce, odměňování, smlouvu o výkonu funkce a roli právnických osob jakožto členů voleného orgánu.

Druhá kapitola se věnuje jednotlivým voleným orgánům obchodních korporací. Zaměřuji se především na volené orgány osobních obchodních společností, kapitálových obchodních společností, družstva a evropských typů společností, tedy na orgány Evropského hospodářského zájmového sdružení, Evropské společnosti a Evropské družstvo.

Třetí a zároveň poslední kapitola se zabývá komparací volených orgánů kapitálových obchodních společností. Předmětem komparace je porovnání volených orgánů české společnosti s ručením omezeným a německé GmbH a také komparace české akciové společnosti s německou Aktiengesellschaft. Dále budu porovnávat volené orgány české s. r. o. s volenými orgány britské Limited company (Ltd.) a volené orgány české akciové společnosti s britskou Plc.(Public limited company).

2. Volené orgány

Organizační struktura obchodní korporace je s ohledem na ustanovení § 20 ObčZ jeden ze stěžejních znaků obchodní korporace jakožto osoby soukromého práva. Zákonná regulace rozlišuje působnost, která je přenechána nejvyššímu orgánu (společníkům, členům), od působnosti svěřené správcům obchodní korporace, tj. členům ve výkonných či kontrolních orgánech.

Pro druhou výše zmíněnou skupinu zákon o obchodních společnostech a družstvech v § 46 odst. 1 zakládá legislativní zkratku „člen voleného orgánu“. Podle zákonné definice se bude jednat o orgány, jejichž členové jsou do své funkce voleni, jmenováni či jinak povoláni.

Členem voleného orgánu proto mohou být například jednatel nebo jednatelé společnosti s ručením omezeným, členové představenstva akciové společnosti či družstva, členové správní či dozorčí rady akciové společnosti, případně členové kontrolní komise družstva. V případě osobních obchodních společností jsou členy voleného orgánu společníci veřejné obchodní společnosti, komplementáři komanditní společnosti. Nicméně společenská smlouva osobní společnosti může stanovit, že členy statutárního orgánu budou buď všichni společníci veřejné obchodní společnosti či všichni komplementáři komanditní společnosti, nebo jen někteří z nich. Povolání členů do funkce je tedy závislé na obsahu společenské smlouvy¹.

2.1. Kolektivní a individuální orgány

2.1.1. Kolektivní orgány

Kolektivním orgánem je orgán, který je tvořený více členy. Pro kolektivní orgán platí, že rozhoduje ve sboru a příslušná rozhodnutí jsou přijímána zásadně na většinovém principu². Konkrétní pravidla pro rozhodování kolektivního orgánu vychází jednak z obecné úpravy občanského zákoníku, především z § 156 až 158 ObčZ, a zároveň ze zvláštní úpravy zákona o obchodních korporacích, zejména z ustanovení § 44 odst. 3 ZOK. Nestanoví-li zakladatelské právní jednání něco jiného, řídí se rozhodování kolektivního orgánu těmito pravidly:

- Kolektivní orgán rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, přičemž výši požadované většiny může určit zakladatelské právní jednání.

---

¹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 107 ISBN 978-80-7400-867-2.

² ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 155 ISBN 978-80-7478-735-5.

- Usnášeníschopnost je dána prostou většinou.
- Každý člen voleného orgánu má jeden hlas.
- Kolektivní orgán volí předsedu. V případě rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedy.
- Na žádost člena, který odporoval přijatému návrhu, se jeho odchylný názor zaznamenává. Nutno podotknout, že zakladatelské právní jednání nemůže toto výše zmíněné právo člena voleného orgánu vyloučit, ovšem může upravit procedurální aspekty jeho uplatnění³.

Zákon umožňuje kolektivnímu orgánu s ohledem na jeho složení, schopnosti či vzdělání určitého člena (členů), aby rozdělil působnost mezi jednotlivé členy podle oborů (např. finance, výroba, technické záležitosti), kdy každý bude v zásadě autonomně rozhodovat ve svém oboru. Rozdělení působnosti nezbavuje členy kolektivního orgánu povinnosti dohlížet nad ostatními členy při výkonu funkce v jejich oborech⁴. Tento způsob rozhodování označuje právní teorie za tzv. horizontální (vnitřní) delegaci působnosti.

V zákonném režimu jsou kolektivní orgány zastoupeny především úpravou akciové společnosti (§439 odst. 1 představenstvo ZOK, 448 odst. 1 ZOK dozorčí rada, § 457 odst. 1 ZOK správní rada). Tato úprava je dispozitivní a dle stanov může být určeno, že představenstvo, dozorčí rada či správní rada je jednočlenná. Pro představenstvo družstva (§ 708 odst. 1 ZOK) a kontrolní komisi družstva (§ 720 odst. 2 ZOK) platí odlišný režim, který stanoví obligatorní pravidlo o minimálním počtu členu, kteří tyto orgány obsazují. Z toho vyplývá, že představenstvo či kontrolní komise družstva je proto vždy kolektivním orgánem.

2.1.2. Individuální orgán

V případě individuálního (monokratického) orgánu je poněkud nepřesné hovořit o osobě, která tuto funkci vykonává, jako o členovi orgánu, avšak zákon o obchodních korporacích používá označení „člen voleného orgánu“ i ve spojení s individuálním orgánem z důvodu zjednodušení zákonné dikce⁵.

---

³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva. 2.* vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 108 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁴ § 156 odst. 2 ObčZ

⁵ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 156 ISBN 978-80-7478-735-5.

Nevyplývá-li z právní úpravy či zakladatelského právního jednání požadavek na kolektivní rozhodnutí, pak platí, že každý člen tohoto orgánu sám tvoří tento orgán, tedy je nadán schopností rozhodovat samostatně. Zákon připouští, aby více osob vykonávalo působnost individuálního orgánu vedle sebe (§ 194 odst. 1 ZOK). Tento model je typický pro společnost s ručením omezením, má-li více jednatelů. Každý z jednatelů je tak například oprávněn samostatně a nezávisle na ostatních jednatelích rozhodnout o svolání valné hromady a tuto valnou hromadu svolat⁶.

Individuálním voleným orgánem je kromě výše zmíněného jednatele také statutární orgán veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

2.2. Působnost volených orgánů

Přesné vymezení působnosti voleného orgánu se liší podle formy obchodní korporace a obsahu jejího zakladatelského právního jednání. Kompletní strukturu volených orgánů představují především akciové společnosti v dualistickém modelu správy, v nichž kromě nejvyššího orgánu (valná hromada) jsou obligatorně zřizováni statutární orgán (představenstvo) a kontrolní orgán (dozorčí rada). Naopak, jedná-li se o veřejnou obchodní společnost, jejíž činnost úzce souvisí s jednotlivými společníky, takže společníci nejsou odděleni od vedení společnosti a pravomoc statutárního orgánu je přenesena na všechny společníky, kteří splňují požadavky členství ve voleném orgánu podle § 46 ZOK, avšak pouze v případě, že společenská smlouva nesvěřuje tuto působnost jen některým z nich.

2.2.1. Statutární orgán

Statutární orgán je zřizován u všech obchodních korporací. Úkolem statutárního orgánu je řídit vnitřní chod obchodní korporace a jednat za ni navenek tak, aby bylo dosaženo účelu její existence, tedy dosahování zisku, správou vlastního majetku či naplněním jiných přípustných cílů.

Statutární orgány jsou nadány širokým spektrem oprávnění, která jsou doprovázena přísným režimem právní odpovědnosti. Působnost výkonného orgánu členíme na vnitřní (interní) a vnější (externí). Interní působnost (v případě kapitálových společností a družstev) zahrnuje povinnost zajistit organizační fungování korporace a některé další činnosti, které výkonný orgán vykonává ve

---

⁶ § 181 odst. 1 ZOK

vztahu ke korporaci samotné⁷. Projevuje se mimo jiné v oprávnění svolávat valnou hromadu, povinnosti zajistit řádné vedení účetních a jiných dokumentů⁸ či povinnosti zhotovit a založit do sbírky listin úplné znění zakladatelského právního jednání (§ 197 ZOK pro společnost s ručením omezeným). Externí působnost se projevuje v oprávnění zastupovat právnickou osobu ve všech jejích záležitostech (např. sjednávat smlouvy, podávat zaměstnancům výpovědi z pracovního poměru) – tzv. generální zástupčí oprávnění⁹.

Statutárním orgánu také náleží tzv. zbytková působnost, kterou vymezuje ustanovení § 163 ObčZ. Jedná se o pravomoc rozhodnout ve věcech, které náleží statutárním orgánu není-li právním předpisem, zakladatelským právním jednáním nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci určen jiný orgán právnické osoby. V osobních společnostech platí odlišný režim. Zbytková působnost náleží všem společníkům¹⁰.

1.2.1.1. Obchodní vedení

Judikatura vymezuje obchodní vedení jako „organizování a řízení běžné podnikatelské činnosti společnosti, zejména rozhodování o provozu podniku (závodu) společnosti a s tím souvisejících vnitřních záležitostech společnosti. Při obchodním vedení jde především o proces vytváření vůle (přičitatelné) společnosti, jež se následně může projevit (a zpravidla projeví) navenek v podobě právního úkonu (právního jednání), jímž je rozhodnutí o obchodním vedení realizováno¹¹“.

Svěřením obchodního vedení členům statutárních orgánů vzniká obchodní korporaci autonomní prostor k výkonu podnikatelské činnosti. S touto samostatnou rozhodovací pravomocí však přichází i odpovědnost za obsah a realizaci konkrétních rozhodnutí. Tak je třeba chápat zákonný zákaz, podle kterého není nikdo oprávněn na základě nevyžádaných pokynů zasahovat do rozhodování členů statutárního orgánu kapitálové společnosti v oblasti obchodního vedení¹². Nutno podotknout, že i když je podnikatelské rozhodnutí činěno dle pokynu nejvyššího orgánu či jediného společníka, nezbavuje tato

---

⁷ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 158 ISBN 978-80-7478-735-5.

⁸ Srov. § 196 ZOK pro SRO, § 435 odst. 4 a § 456 odst. 5 ZOK pro akciovou společnost a § 707 ZOK pro družstva

⁹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 158 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹⁰ § 125 odst. 2 ZOK

¹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019

¹² Srov. § 195 odst. 2, § 435 odst. 3, § 456 odst. 3 ZOK

okolnost člena statutárního orgánu povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře¹³. Důležitou vlastností obchodního vedení je jeho každodennost tzv. *day-to-day business*¹⁴. Obchodním vedením tedy není rozhodování o podnikatelské činnosti jako celku, nýbrž se jedná o otázky každodenního chodu obchodní korporace.

Pro přijímání strategických nebo koncepčních rozhodnutí bude platit zvláštní režim. I když je rozhodování v této oblasti svěřeno hlavně členům statutárních orgánů, zákonná ustanovení předpokládají, že se může řídit zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou¹⁵.

Navzdory skutečnosti, že obchodní vedení spadá výlučně do působnosti statutárního orgánu, neznamená to, že o všech každodenních provozních otázkách rozhodují pouze členové tohoto orgánu. V praxi je běžné, že dílčí úkoly a podnikatelské cíle bývají svěřeny zaměstnancům obchodní korporace nebo je vykonávají vnější subjekty¹⁶. Tento způsob obchodního vedení statutárního orgánu je odvozen na základě tzv. vnější (vertikální) delegaci obchodního vedení. K tomuto způsobu delegace obchodního vedení dochází v případě, kdy členové voleného orgánu pověřují plněním vlastních úkolů osoby stojící mimo tento orgán. Členové statutárního orgánu ovšem ani v tomto případě nejsou zbaveni povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře¹⁷. Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 456 odst. 4 stanoví, že správní rada nemůže delegovat vlastní působnost v oblasti základního zaměření obchodního vedení a vnitřního dohledu na osoby odlišné od členů správní rady. Domnívám se, že obdobné pravidlo lze analogicky použít i pro statutární orgány dalších forem obchodních korporací.

2.2.2. Kontrolní orgán

Výkon působnosti statutárního orgánu podléhá u některých forem obchodních korporací kontrole a dohledu, který vykonávají kontrolní orgány¹⁸. Podle zákona o obchodních korporacích se obligatorně zřizuje dozorčí rada u akciové společnosti, a to tehdy, když je založena na dualistickém systému správy

---

¹³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 110 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 160 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹⁵ Srov. § 195 odst. 2, § 435 odst. 3, § 456 odst. 3 ZOK ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29.6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2007

¹⁶ tyto subjekty jsou oprávněny činit relativně autonomní rozhodnutí s ohledem na svěřené úkoly – např. vedení účetnictví

¹⁷ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 111 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁸ Srov. § 44 odst. 2 ZOK

řízení (§ 446 a násl. ZOK) a kontrolní komise družstva (§ 715 a násl. ZOK), nejde-li o tzv. malé družstvo, tj. družstvo, které má méně než padesát členů¹⁹ (§ 726 ZOK). Kontrolní orgán u výše zmíněných forem právnických osob je zřizován především z ekonomických důvodů. Pro obchodní korporaci je účelné, aby náklady spojené s monitoringem byly rozděleny, tak že zřídí kontrolní orgán. Kdyby neexistoval kontrolní orgán, tak by tyto náklady musel nést každý společník samostatně. Povinnost zřídit kontrolní orgán může být v některých případech stanovena zvláštním předpisem, a to ve vazbě na činnost, kterou právnická osoba vykonává a která je předmětem zvýšeného veřejného dohledu²⁰. Osobní společnosti a společnost s ručením omezeným mohou fakultativně zřídit kontrolní orgán společenskou smlouvou, případně jim jeho zřízení může uložit jiný zákon (např. § 215 PřemZ). Zřídí-li společnost s ručením omezeným dozorčí radu, vztahuje se na ní úprava v § 201 ZOK²¹.

2.2.3. Další orgány

Obchodní korporace může zřizovat další obligatorní orgány, a to buď ve spojitosti se svěřením zvláštních úkolů, nebo se zvýšeným veřejným zájmem na řádném fungování korporace. Je-li korporace zrušena s likvidací, tak se voleným orgánem stává s ohledem na ustanovení § 189 ObčZ likvidátor. Dle § 193 ObčZ nabývá likvidátor působnost statutárního orgánu okamžikem svého povolání do funkce. Zákon však stanoví, že činnost likvidátora je omezena účelem, který odpovídá povaze a cíli likvidace²². Dále bych zmínil výbor pro audit, který zřizují některé korporace, jež jsou subjektem veřejného zájmu²³. Členové obchodní korporace v takovém případě musí splňovat podmínky dle zákona o auditorech, ale bude pro ně platit i obecná úprava členů volených orgánů obchodní korporace. Za subjekt veřejného zájmu se opovažují osoby, u nichž je dán veřejný zájem na spolehlivosti údajů o jejich hospodářské situaci, s ohledem na to, že na jejich základě řídí své ekonomické chování širší veřejnost nebo tato právnická osoba zaměstnává značný počet zaměstnanců. Mezi subjekty veřejného zájmu řadíme např. banky, pojišťovny, obchodní korporace zaměstnávající více než 4000 osob

¹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 134 ISBN 978-80-7400-799-6.

²⁰ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 111 ISBN 978-80-7400-867-2.

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 134 ISBN 978-80-7400-799-6.

²² § 196 ObčZ

²³ § 44 a násl. AuDZ

nebo obchodní korporace jejíž převoditelné cenné papíry (akcie či dluhopisy) jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu²⁴.

Obchodní korporace mohou kromě výše uvedených orgánů, zřídit zakladatelským právním jednáním další tzv. fakultativní (nepovinné) orgány. Společníci mají povinnost v zakladatelském právním jednání vymezit působnost fakultativních orgánů. Tyto orgány nelze vybavit působností, kterou právní úprava svěřuje obligatornímu orgánu, pokud to zákon neumožňuje. (pod čarou: např. by nebylo možné delegovat působnost k obchodnímu vedení, které spadá do působnosti statutárního orgánu na fakultativní orgán.) Fakultativní orgány je třeba odlišovat od dalších útvarů (např. vedení divize, oddělení), které jsou zřizovány pro výkon samotné podnikatelské činnosti. Dále je třeba od fakultativních orgánů odlišit vnitřní organizační členění, které vytváří obligatorně zřizovaný orgán (zpravidla se jedná o tzv. výbory, či jiné poradní a kontrolní útvary)²⁵.

2.3. Předpoklady výkonu funkce ve volených orgánech

Obchodní korporace vstupují po dobu své existence do nepřeborného množství právních vztahů, je proto nutné, aby tyto organizované útvary byly zastoupeny konkrétními fyzickými osobami, které za ně budou jako jejich orgány či členové jejich orgánu jednat. Vymezení, kdo bude vykonávat funkci člena voleného orgánu, nechává právní úprava čistě na rozhodnutí reziduálních vlastníků společnosti. Nicméně zákon klade na osoby, jež se mají stát členem voleného orgánu nezbytné minimum požadavků, které musí tyto osoby splňovat, a to po celou dobu výkonu jejich funkce. Svou povahou se jedná o kogentní úpravu, a proto není možné toto minimum prolomit vlastním ujednáním. Přesto není vyloučeno, aby společníci v zakladatelském právním jednání vymezili další podmínky (např. dosažení určitého stupně vzdělání či délka praxe v oboru podnikání), které musí být kandidátem na členství ve voleném orgánu naplněny.

V případě, že je do voleného orgánu obchodní korporace zvolena osoba, jež nesplňuje předpoklady k výkonu funkce, je tedy dle zákona nezpůsobilá, považuje se takové rozhodnutí za zdánlivé. obdobně se uplatní v situaci, kdy člen voleného orgánu přestane v průběhu trvání své funkce splňovat zákonnou způsobilost být

---

²⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 155 ISBN 978-80-7478-735-5.

²⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 112 ISBN 978-80-7400-867-2.

členem voleného orgánu, jeho funkce tímto zaniká²⁶. K zániku funkce v těchto případech není třeba dalšího rozhodnutí. Dle komentáře k občanskému zákoníku právní úprava pouze předpokládá, že osoba, u které došlo ke ztrátě zákonné způsobilosti, a proto její funkce zanikla, informuje o této skutečnosti právnickou osobu bez zbytečného odkladu²⁷. Porušení zákonné oznamovací povinnosti může mít za následek vznik povinnosti nedbalé osoby uhradit újmu, která takto vznikla obchodní korporaci²⁸.

Předpoklady k výkonu funkce ve voleném orgánu vymezují ustanovení § 46 odst. 1 ZOK ve spojení s § 152 ObčZ a to tak, že členem voleného orgánu obchodní korporace se zpravidla může stát pouze ten, kdo je:

- I. plně svéprávný;
- II. bezúhonný ve smyslu živnostenského zákona;
- III. není u něj dána překážka provozování živnosti;
- IV. nedošlo k rozhodnutí o vyloučení z výkonu funkce člena statutárního orgánu.

2.3.1. Plná svéprávnost

Požadavek plné svéprávnosti dle § 152 odst. 2 ObčZ reflektuje skutečnost, že obchodním korporacím právní úprava sice přiznává právní osobnost, nikoli však již způsobilost právně jednat, tedy svéprávnost. Právě svéprávnost členů volených orgánů nahrazuje v rozsahu jejich působnosti chybějící prvek svéprávnosti právnické osoby. Ze zákona lze tak logicky odvodit, že podmínka plné svéprávnosti bude dána u fyzických osob, které za právnickou osobu po celou dobu výkonu funkce jednají²⁹.

S ohledem na ustanovení § 46 odst. 3 ZOK ve spojení s § 154 ObčZ se výše zmíněná podmínka svéprávnosti uplatní i tehdy, je-li členem voleného orgánu jiná právnická osoba. V případě kapitálových společností a družstev zákon vyžaduje, aby právnická osoba, která se má stát členem voleného orgánu, zmocnila bez zbytečného odkladu konkrétní fyzickou osobu, jež jednak splňuje podmínku svéprávnosti, a současně předpoklady pro výkon funkce³⁰.

---

²⁶§ 155 odst. 1 ObčZ

²⁷§ 155 odst. 2 ObčZ

²⁸ ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 479 ISBN 978-80-7598-656-6.

²⁹§ 151 odst.1 ObčZ

³⁰ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 113 ISBN 978-80-7400-867-2.

Plné svéprávnosti fyzická osoba nabývá dle § 30 odst. 1 ObčZ zletilostí, tedy dovršením osmnáctého roku věku. Svéprávnost lze nabýt i před osmnáctým rokem věku, a to přiznáním svéprávnosti soudním rozhodnutím či uzavřením manželství. Dle druhého odstavce výše zmíněného paragrafu se svéprávnost nabytá uzavřením manželství neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné³¹.

Dle § 56 ObčZ může člověka ve svéprávnosti omezit pouze soud. V takovém případě by funkce člena ve voleném orgánu bez dalšího zanikla. Výjimku ovšem zakládá ustanovení § 152 odst. 3 ObčZ, dle kterého není-li hlavním účelem právnické osoby podnikání, může být členem voleného orgánu osoba nezletilá či s omezenou svéprávností a to tehdy, když se hlavní činnost právnické osoby týká nezletilých či osob s omezenou svéprávností³².

2.3.2. Bezúhonnost

Členem voleného orgánu obchodní korporace dle § 46 odst. 1 ZOK nemůže být také ten, kdo není bezúhonný ve smyslu živnostenského zákona, a ani ten, u koho nastala skutečnost, která zapříčiňuje překážku provozování živnosti. Podle § 6 odst. 2 ŽZ se za bezúhonnou pro účely živnostenského zákona nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla souzena³³.

2.3.3. Překážky provozování živnosti

Další z okolností, která negativně ovlivňuje způsobilost osoby vykonávat funkci člena voleného orgánu, je existence překážky provozování živnosti dle § 8 ŽZ. Z překážek provozování živnosti, které toto ustanovení zakládá, je pro členy volených orgánů relevantní pravidlo obsažené v § 8 odst. 1 ŽZ, zakládající překážku provozování živnosti v důsledku prohlášení konkursu na majetek osoby, jež vykonává funkci člena voleného orgánu či trest zákazu činnosti dle § 8 odst. 5. ŽZ.

---

³¹ Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 362 ISBN 978-80-7478-537-5.

³² Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 363 ISBN 978-80-7478-537-5.

³³ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 121 ISBN 978-80-7273-177-0.

1.3.3.1. Prohlášení konkursu

Podle § 8 odst. 1 ŽZ nemůže provozovat živnost fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů či k úhradě samotného insolvenčního řízení dle § 8 odst. 2 ŽZ.

1.3.3.2. Trest zákazu činnosti

Překážku provozování živnosti představuje i soudem nebo správním orgánem uložený trest či sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo oboru příbuzném, a to po dobu trvání tohoto zákazu dle § 8 odst. 5 ŽZ. Podle ustanovení § 7 odst. 4 se příbuzným oborem rozumí obor, který užívá stejných nebo podobných pracovních postupů a odborných znalostí³⁴.

1.3.3.3. Zrušení živnostenského oprávnění pro závažné porušování podmínek živnosti

Dle § 58 odst. 2 nebo 3 ŽZ nemůže živnost vykonávat ani osoba, které bylo živnostenské oprávnění zrušeno (např. porušování podmínek koncese), a dále osoby vymezené v § 8 odst. 6 písm. b) až d) ŽZ.

2.3.4. Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce

Další možnou překážku ve výkonu funkce upravuje zákon o obchodních korporacích v souvislosti s tzv. diskvalifikací. Samotná diskvalifikace osoby z výkonu funkce člena statutárního orgánu má sankčně-preventivní charakter pro situace, kdy předchozí působení člena statutárního orgánu mohlo mít závažné důsledky v zájmové sféře obchodní korporace či dopad na oprávněné zájmy jejích věřitelů. Soud může rozhodnout o diskvalifikaci člena statutárního orgánu v případě, že dojde k naplnění jedné ze dvou skutkových podstat:

- V posledních 3 letech došlo k opakovanému nebo závažnému porušení povinnosti při výkonu funkce. Typicky se bude jednat o porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, kterou vymezuje ustanovení § 159 ObčZ. Řízení o diskvalifikaci z funkce člena statutárního orgánu může být zahájeno bez návrhu, nebo k návrhu osoby, která na něm prokáže důležitý zájem. Soud stanoví dobu trvání této překážky až do maximální délky 3 let.

---

³⁴ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2016. s. 122 ISBN 978-80-7273-177-0.

- Druhá skutková podstata spočívá v porušení povinností člena statutárního orgánu, kdy tímto přispěl k úpadku obchodní korporace a zároveň mu byla insolvenčním soudem uložena povinnost a) vydat do majetkové podstaty obchodní korporace prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce (tzv. *clawback*), anebo b) dle § 66 ZOK poskytnout další plnění do majetkové podstaty obchodní korporace – doplnění pasiv. Výše popsaná skutečnost ukládá povinnost soudu rozhodnout o vyloučení člena z funkce statutárního orgánu (maximálně na 3 roky), a zároveň na základě tohoto rozhodnutí zaniká právní mocí rozhodnutí této osobě členství ve statutárním orgánu všech obchodních korporacích, jejíž je členem³⁵.

Ustanovení § 64 odst. 2 ZOK připouští pro oba případy jakousi diskreci soudu, spočívající v možném zmírnění rozsahu diskvalifikace. Soud tedy může rozhodnout, že vyloučená osoba, na základě soudem stanovených podmínek, může setrvat členem statutárního orgánu jiné obchodní korporace, pokud okolnosti případu dokládají, že dosavadní výkon její funkce v této obchodní korporaci neodůvodňuje diskvalifikaci z výkonu funkce.

Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce soudním rozhodnutím představuje absolutní překážku výkonu funkce. S ohledem na § 155 odst. 1 ObčZ dojde-li k porušení této překážky, je volba člena zdánlivá a je-li člen statutárního orgánu diskvalifikován, jeho funkce zaniká. V případě porušení tohoto zákazu právní úprava stanoví zvláštní sankci v podobě ručení osoby za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy i přes zákaz uložený soudem fakticky vykonávala činnost statutárního orgánu. Soud, a to i bez návrhu rozhodne, že se této osobě opětovně zakazuje vykonávat funkci člena statutárního orgánu. Diskvalifikace může být v těchto případech prodloužena až na dobu 10 let³⁶.

2.3.5. Další omezující podmínky pro členství ve voleném orgánu obchodní korporace

Kromě výše uvedených obecných předpokladů pro výkon funkce, předvidá právní úprava další omezující podmínky pro výkon funkce člena voleného orgánu.

---

³⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 116 ISBN 978-80-7400-867-2.

³⁶ § 65 ZOK

Tyto podmínky se vztahují pouze na některé konkrétní orgány nebo formy obchodních korporací. Zpravidla lze mezi ně řadit:

- Neslučitelnost (inkompatibilita) funkcí, která se projevuje ve vztahu mezi členstvím ve statutárním a kontrolním orgánu obchodní korporace. Dle § 448 odst. 4 ZOK nesmí být člen dozorčí rady akciové společnosti zároveň členem představenstva. V družstvu nesmí být člen kontrolní komise současně členem představenstva či jinou osobou oprávněnou podle zápisu v obchodním rejstříku jednat za družstvo³⁷.
- Podmínka členství v obchodní korporaci. Pro kapitálové společnosti zákon nevyžaduje, aby členem voleného orgánu byla jen osoba, která je členem společnosti, tedy společník nebo akcionář. Tato skutečnost reflektuje základní znak kapitálových obchodních společností, který spočívá v oddělení kapitálového vlastnictví společníků od správy a řízení společnosti. U družstev platí odlišný režim, kdy je naopak vyžadováno, aby členem voleného orgánu družstva byl pouze člen družstva (§ 630 ZOK). V případě osobních společností, které se vyznačují tím, že nevytvářejí pevnou strukturu vnitřních orgánů, právní úprava s ohledem na ustanovení § 106 a 125 odst. 1 ZOK předpokládá, že působnost statutárního orgánu bude v dikci neomezeně ručícího společníka.
- Pracovněprávní vztah. Obecně platí, že členství ve volených orgánech není vázáno na pracovněprávní vztah mezi obchodní korporací a zaměstnanci. Je třeba vycházet z toho, že výkon funkce člena voleného orgánu není výkonem závislé práce, a tudíž se nejedná o vztah pracovněprávní³⁸. Zákon o obchodních korporacích přesto předpokládá některé situace, ve kterých je obsazení konkrétního orgánu vyhrazeno těm osobám, které jsou ke korporaci vázání pracovněprávním vztahem. Typickým příkladem je dozorčí rada akciové společnosti s více než 500 zaměstnanci, kdy se uplatní pravidlo tzv. *kodeterminace* (§448 odst. 2 ZOK)³⁹. Dle § 448a odst. 3 ZOK je i pasivní volební právo pro účast na dozorčí radě podmíněné existujícím pracovním poměrem uchazeče vůči akciové společnosti. Skončí-li členovi dozorčí rady, který byl zvolen zaměstnanci, pracovní poměr v průběhu

---

³⁷ § 722 odst. 1 ZOK

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017

³⁹ *kodeterminace*, tedy právo zaměstnanců volit ze svých řad část členů dozorčího orgánu akciové společnosti, bylo do českého práva znovuzavedeno novelou č. 458/2016 Sb. kterou se mění ZOK, účinnou od 14.1. 2017

výkonu funkce, funkce mu tak automaticky zaniká⁴⁰. Další příklad bychom našli v souvislosti s tzv. výrobními družstvy, přesněji v ustanovení § 579 ZOK, ve kterém zákon podmiňuje členství ve voleném orgánu existencí pracovněprávního vztahu.

2.4. Vznik členství ve voleném orgánu obchodní korporace

Způsob, jakým obchodní korporace ustanovují do funkce členy volených orgánů se liší v závislosti na její formě. Participace ve volených orgánech vzniká především z vůle společníků či členů (členů nejvyššího orgánu) obchodní korporace. U kapitálových společností a družstev má vymezení okamžiku vzniku členství ve voleném orgánu význam především z toho důvodu, že za trvání společnosti lze předpokládat změny v obsazení volených orgánů, a to poměrně nezávisle na složení vlastníků společnosti. Volba nejvyšším orgánem není jediným způsobem, jak lze volený orgán obsadit. Další způsoby obsazení jsou zpravidla od působnosti nejvyššího orgánu odvozeny, popřípadě jsou reakcí na situace, kdy nejvyšší orgán kapitálové společnosti nebo družstva nedokáže tuto svou působnost řádně vykonávat.

Ustavení člena voleného orgánu do funkce není jednostranným projevem, nýbrž se vyžaduje, aby uchazeč funkci přijal. Forma, kterou kandidát vysloví souhlasné stanovisko s volbou není stanovena, a proto se připouští i konkludentní jednání, ze kterého musí být zřejmé, že povoláná osoba funkci přijímá. Samotné souhlasné stanovisko ovšem nestačí, je třeba prokázat přijetí funkce zápisem do obchodního rejstříku u rejstříkového soudu⁴¹. Z vlastní zkušenosti a z ustálené praxe obvykle postačí předložení čestného prohlášení osoby, kterým garantuje, že u ní nejsou dány překážky vylučující výkon funkce, a také souhlas se zápisem do obchodního rejstříku, jež musí být opatřen úředně ověřeným podpisem.

Dle ustanovení § 126 ObčZ vzniká právnická osoba dnem zápisu do obchodního rejstříku. Před vznikem obchodní korporace určují členy volených orgánů zakládající společníci v zakladatelském právním jednání v souladu s § 123 odst. 1 ObčZ. Funkce ve voleném orgánu vzniká společně se vznikem obchodní korporace.

---

⁴⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 953 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁴¹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 118 ISBN 978-80-7400-867-2.

2.4.1. Volba

Nejčastějším způsobem vzniku funkce člena statutárního a kontrolního orgánu je volba či jmenování nejvyšším orgánem. Působnost valné hromady či členské schůze vyplývá přímo z ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK pro společnost s ručením omezeným, pro akciovou společnost § 421 odst. 2 písm. e) a f) ZOK a § 656 písm. b) pro družstvo. Volba člena voleného orgánu nemusí být ověřena notářským zápisem, jelikož dle § 45 odst. 5 ZOK působí toto usnesení valné hromady či členské schůze okamžikem přijetí.

Zákon v některých případech dovoluje přenést zakladatelským právním jednáním působnost volit a odvolávat členy voleného orgánu na orgán odlišný od orgánu nejvyššího. Jako příklad bych uvedl akciovou společnost s dualistickým modelem správy, u níž dle § 438 odst. 1 ZOK určí-li stanovy, přechází působnost volit a odvolávat členy voleného orgánu na dozorčí radu.

2.4.2. Vysílací právo

K 1. 1. 2021 nabyla účinnosti novela ZOK zákonem č. 33/2020 Sb., na základě, které bylo umožněno upravit v zakladatelském právním jednání zvláštní druh podílu, na který je navázáno právo společníka jmenovat některé členy voleného orgánu. Tento druh podílu označuje literatura za tzv. nominační akcie či vysílací právo. Akcionář (společník), který takovýmto podílem disponuje, může nezávisle na valné hromadě rozhodnout o jmenování či odvolání členů představenstva dle § 438a ZOK, dozorčí rady dle §448b ZOK, nebo správní rady dle § 458 ZOK akciové společnosti či jednatele nebo jednatelů podle § 194a ZOK ve společnosti s ručením omezeným⁴². Zákon o obchodních korporacích, přesněji v ustanovení § 448b upravující jmenování členů dozorčí rady, stanovuje základní podmínky, které je třeba dodržovat při spojení podílu se zvláštním vysílacím právem. Tato pravidla se přiměřeně užijí i pro ostatní orgány kapitálových společností. Zejména jde o početní omezení, formu jmenování, účinnost jmenování, odvolání člena valnou hromadou, přezkum rozhodnutí či kooptaci⁴³.

---

⁴² Akcie s vysílacím právem a změna vnitřní struktury orgánů akciové společnosti – Články – Advokátní deník. *Advokátní deník – Novinky ze světa advokacie* [online] [cit. 5. 2. 2023] Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/04/12/akcie-s-vysilacim-pravem-a-zmena-vnitřni-struktury-organu-akciově-společnosti/>

⁴³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 119 ISBN 978-80-7400-867-2.

Dikce § 448b odst. 1 ZOK druhá věta a § 194a ZOK rovněž druhá věta stanovují nepřekročitelný limit jmenování na základě vysílacího práva, kdy jak v případě dozorčí rady, tak i jednatelů musí být celkový počet takto volených členů stejný nebo nižší než je počet členů volených valnou hromadou. Dle komentáře k zákonu o obchodních korporacích: „Zákon výslovně nestanoví, jaké důsledky má porušení uvedeného zákazu. Podle našeho názoru se budou důsledky lišit podle toho, jaká bude konkrétní situace ve společnosti. Pokud by společnost vydávala postupně akcie s vysílacím právem až do počtu, kdy by počet vysílacích práv překročil stanovený limit, budou akcie, jejichž vydáním došlo k překročení limitu, akciemi bez vysílacího práva. V případě pochybností o jejich obsahu může na návrh společnosti nebo akcionáře rozhodnout o tom, že vysílací právo s akcií spojeno není, soud. Složitější bude situace, vydá-li akciová společnost „nadlimitní“ počet akcií s vysílacím právem jednou emisí. I tady zřejmě bude muset o obsahu těchto akcií rozhodnout soud. Přitom se nabízí řešení, že vysílací právo nebude spojeno se žádnou z akcií této emise-jíž jejich vydáním byl porušen zákon a podle našeho názoru se úpravou možnosti jejich vydání dostanou stanovy do rozporu se zákonnou úpravou ve věci statusu společnosti tím, že odeberou valné hromadě působnost svěřenou jí zákonem-právo volit nejméně polovinu členů dozorčí rady.“⁴⁴

Pro ustavení člena voleného orgánu do funkce, zákon vyžaduje písemnou formu s úředně ověřeným podpisem (§ 484b odst. 2 ZOK) a jmenovaný člen musí se jmenováním souhlasit. Vzhledem ke skutečnosti, že tento způsob obsazení voleného orgánu není rozhodnutím společnosti, je ke vzniku funkce třeba, aby se společnost o tomto jednání dozvěděla. Zákon vychází z toho, že jmenování i odvolání je vůči společnosti účinné okamžikem doručení. Nevylučuje se ovšem možnost, aby společník určil ke vzniku či zániku funkce pozdější datum.

Člen voleného orgánu, který byl do své funkce jmenován společníkem, může být tímto společníkem odvolán z jakéhokoliv důvodu nebo i bez udání důvodu, a to za předpokladu, že stanovy společnosti neurčí něco jiného. Co se týče odvolání člena voleného orgánu valnou hromadou, jenž byl do své funkce jmenován rozhodnutím společníka, zná zákon pouze dvě výjimky. Zaprvé, za situace, kdy by vysílací právo společníka zaniklo⁴⁵. Zadruhé, se bude jednat o situace, které se přímo vážou na výkon funkce jmenovaného člena voleného orgánu.

---

⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 956 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁴⁵ například v souvislosti se změnou zakladatelského právního jednání

Pravděpodobně nejběžnějším příkladem by bylo porušení péče řádného hospodáře či nemožnost vykonávat tuto funkci soustavně⁴⁶.

Jelikož vysílací právo představuje delegaci části působnosti nejvyššího orgánu (valné hromady) do rukou jiné osoby (orgánu), je namístě zachovat shodný režim přezkumu jako v případě dovolání se neplatnosti rozhodnutí valné hromady⁴⁷. Dle § 258 ObčZ je každý člen spolku (obchodní korporace) nebo ten, kdo je osobou oprávněnou, legitimován k návrhu soudu na určení neplatnosti rozhodnutí obchodní korporace pro rozpor se zákonem či stanovami, pokud se neplatnosti nemůže dovolat u orgánů spolku. V následujícím ustanovení, tedy § 259 ObčZ je stanovena lhůta, po kterou se lze dovolat neplatnosti rozhodnutí. Lhůta činí 3 měsíce ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.

2.4.3. Kooptace a náhradnictví

Nejvyšší soudu ve svém usnesení ze dne 19. října 2010, sp. zn. 29 Cdo 3718/2009 interpretuje kooptaci takto: „*Účelem institutu kooptace je obsadit místa členů představenstva společnosti, jejichž funkce zanikla, náhradními členy a zajistit tak nepřetržité fungování statutárního orgánu společnosti. Již s ohledem na odlišný způsob ustavení kooptovaných členů představenstva (pomíjející do značné míry právo akcionářů podílet se na jmenování představenstva akciové společnosti) je ovšem zřejmé, že se musí jednat o řešení dočasné – do konání nejbližší následující valné hromady společnosti (na jejímž zasedání mohou být řádně zvoleni noví členové představenstva). Jedná se o nástroj, který se užívá především v akciovém právu (§ 444 ZOK pro představenstvo, § 454 ZOK pro dozorčí radu, § 460 odst. 3 ZOK pro správní radu) či v úpravě družstev (§ 714 ZOK). Navzdory tomu, že kooptace je především spojována s akciovou společností, zákon umožňuje použití § 444 ZOK i pro jednatele společnosti s ručením omezeným, tvoří-li dle společenské smlouvy kolektivní orgán⁴⁸. Kooptace se však uplatní pouze tehdy, umožňují-li to stanovy. S ohledem na ustanovení § 45 odst. 5 ZOK usuzují, že kooptovaným členům vzniká funkce okamžikem, kdy volený orgán rozhodne o*

---

⁴⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 957 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁴⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 957 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁴⁸ § 194 odst. 2 ZOK

volbě, případně pozdějším dnem určeným v rozhodnutí voleného orgánu, a to za předpokladu, že tyto osoby se svým jmenováním do funkce souhlasí.

Hlavním cílem kooptace je, aby v případě, že dojde u některého ze členů voleného orgánu z jakéhokoli důvodu k zániku funkce, nezůstalo toto uvolněné místo neobsazeno do doby konání zasedání orgánu, do jehož působnosti jmenování či odvolání daného voleného orgánu spadá. Pro některé akciové společnosti či družstva, které mají početné členské složení, by nutnost okamžitého svolání valné hromady pro doplnění uvolněné pozice znamenalo vynaložení nemalých nákladů, které se se svoláním valné hromady pojí.

Dalším možným způsobem (musí být zakotvený ve stanovách), jak lze výše popsané situaci předejít, je určení tzv. náhradníků, kteří nastupují na volné místo po členech kolektivního orgánu dle předem stanoveného pořadí. Vznik funkce náhradníka je tedy spojena se zánikem funkce předchozího člena voleného orgánu. Ještě bych dodal, že náhradníci se na rozdíl od členů volených orgánů nezapisují do obchodního rejstříku, do okamžiku, než jim nevznikne funkce⁴⁹.

Náhradnictví není na rozdíl od kooptace vázáno na zánik určitého počtu funkcí členů daného orgánu. Pro srovnání § 444 odst. 1 ZOK, kde je přímo vymezeno, že pro uplatnění kooptace nesmí počet členu voleného orgánu klesnout pod polovinu, toto ovšem neplatí pro institut náhradnictví dle § 444 odst. 2 ZOK. Z výše uvedeného usuzuji, že každý člen daného orgánu může být v průběhu svého funkčního období vystřídán, a to i v jeden okamžik (např. při hromadné nehodě, při které by došlo k úmrtí členů dotčeného orgánu).

2.4.4. Soudní rozhodnutí

Dlouhodobě neobsazené místo člena voleného orgánu není žádoucí, jelikož ohrožuje řádné fungování a činnost obchodní korporace. Pokud nelze uplatnit výše popsané instituty, nabízí právní úprava krajní řešení (*ultima ratio*) v podobě soudní ingerence do vnitřního uspořádání právnické osoby. Soud může rozhodnout o jmenování člena statutárního orgánu kapitálové obchodní společnosti za těchto podmínek:

---

⁴⁹ ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. s. 128 ISBN 978-80-7273-177-0.

- Valnou hromadou nebylo rozhodnuto po kvalifikovanou dobu o obsazení volné pozice. V případě společnosti s ručením omezeným kvalifikovaná doba činí 1 měsíc⁵⁰ a v případě akciové společnosti 2 měsíce⁵¹.
- Kolektivní orgán není schopen z důvodu neúplné obsazenosti plnit své funkce – pokles počtu členů pod hranici usnášeníschopnosti.
- Soud rozhodne pouze k návrhu osoby, která má na jmenování právní zájem.
- Funkční období osoby, která byla jmenována soudem je omezeno do doby, než bude řádně zvolen chybějící člen nebo členové⁵².

Pokud soud nerozhodne o jmenování člena voleného orgánu může dle § 443 ZOK rozhodnout o zrušení společnosti a nařídit její likvidaci, nebo společnosti, a to i bez návrhu, jmenuje hmotněprávního opatrovníka dle § 165 odst. 1 ObčZ⁵³.

2.4.5. Zvláštní způsoby

Kromě výše uvedených způsobů jmenování členů volených orgánu, obsahuje právní úprava některé zvláštní způsoby ustavování členů voleného orgánu. Jako příklad bych uvedl dozorčí radu akciové společnosti uplatňující pravidla tzv. *kodeterminace* dle § 448 ZOK, nebo v případě družstev, jde-li o vznik a zánik funkce delegátů dle § 669 a násl. ZOK.

2.5. Zánik funkce

Existuje široká škála právních důvodů, které vedou k zániku funkce člena voleného orgánu obchodní korporace. Obecně lze tyto důvody dělit podle toho, zda k nim dochází na základě právního jednání (např. odstoupení z funkce) či je důvodem zániku funkce jiná právní skutečnost (např. smrt či uplynutí funkčního období).

2.5.1. Smrt fyzické osoby

Smrt patří mezi důvody, pro které členství ve voleném orgánu fyzické osoby automaticky zaniká. V případě, že se vyskytnou pochybnosti o tom, zda člen voleného orgánu zemřel, je na místě aplikovat § 71 a násl. ObčZ. Podle mého názoru může soud prohlásit člověka za mrtvého i na návrh obchodní korporace,

---

⁵⁰ § 198 ZOK

⁵¹ § 443, § 456, §460 ZOK

⁵² § 443 ZOK

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016 sp. zn 29 Cdo 3899/2015

v níž tato osoba vykonává funkci člena voleného orgánu. Právě z důvodu výkonu funkce v obchodní korporaci, spatřuji zájem společnosti na tomto prohlášení.

2.5.2. Zánik právnické osoby

Zánik právnické osoby, která působí jako člen voleného orgánu je možné přirovnat ke smrti fyzické osoby. Dle § 185 ObčZ se za zánik právnické osoby považuje den výmazu z veřejného rejstříku. Právnická osoba, které nepodléhá zápisu do veřejného rejstříku, zaniká skončením likvidace⁵⁴. Výmaz osoby z obchodního rejstříku má podobně jako v případě vzniku funkce pouze deklaratorní charakter. V případech, kdy zánik funkce předchází stav zapsaný v obchodním rejstříku, nabývá zvláštního významu princip materiální publicity veřejného rejstříku dle § 121 ObčZ.

2.5.3. Odvolání z funkce

Odvoláním zaniká funkce ve voleném orgánu na základě jednostranného právního jednání. V zásadě platí, že ten, kdo může člena voleného orgánu jmenovat, může též rozhodnout o jeho odvolání. Právní úprava kapitálových společností a družstev tuto působnost svěřuje nejvyššímu orgánu (valné hromadě či členské schůzi). Pro zajímavost bych uvedl, že na rozdíl od německé právní úpravy může být člen voleného orgánu odvolán z jakéhokoli důvodu, není tedy nutné prokazovat porušení povinnosti při výkonu funkce či jiný relevantní důvod zakládající odvolání. Nicméně existují situace, které důvod odvolání vyžadují. Je tomu tak například tehdy, je-li člen voleného orgánu zároveň jedním ze společníků. Zákon zakládá v § 173 odst. 1 písm. a) ZOK pro jednatele společnosti s ručením omezeným, či v § 426 písm. c) pro akciovou společnost systaci (dočasné pozastavení) hlasovacích práv tohoto společníka (akcionáře) v případě, kdy valná hromada rozhoduje o jeho odvolání z funkce z důvodu porušení povinností při výkonu funkce.

2.5.4. Odstoupení z funkce

Odstoupení z funkce je dalším v praxi poměrně obvyklým způsobem zániku funkce člena voleného orgánu. Způsob, jakým zákon upravuje podmínky zániku funkce odstoupením, musí vycházet z vyvažování dvou protichůdných zájmů. Na jedné straně je to zájem obchodní korporace na řádné správě vnitřních záležitostí a

---

⁵⁴§ 186 ObčZ

také ochrana před situací, kdy členové voleného orgánu odstoupí, aniž by obchodní korporace měla šanci přiměřeně zareagovat. Na druhé straně je to svým způsobem respekt k dobrovolnému převzetí funkce, jelikož člen voleného orgánu nemůže být k výkonu své funkce v zásadě nucen.

Novela zákona o obchodních korporacích účinná od 1. 1. 2021 vypustila pravidlo, dle kterého člen volného orgánu obchodní korporace nemohl z funkce odstoupit v době, která je pro obchodní korporaci nevhodná. Nově tak člen voleného orgánu může odstoupit z jakéhokoliv důvodu, případně aniž by jakýkoliv důvod uváděl. Navzdory tomu, že již neplatí úprava zákazu odstoupení v nevhodnou dobu, i nadále by však člen voleného orgánu měl při odstupování z funkce jednat s péčí řádného hospodáře (§ 159 ObčZ), a tím šetřit oprávněné zájmy obchodní korporace⁵⁵.

Novelizovaná právní úprava se koncepčně inspirovala obchodním zákoníkem. Výkon funkce zaniká, nestanoví-li zakladatelské právní jednání jinak, na základě jednostranného právního jednání člena voleného orgánu, které je adresové obchodní korporaci, a pro které zákon nevyžaduje zvláštní formu. Dle ustanovení § 58 ZOK výkon funkce končí dnem, kdy:

- Odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, který člena voleného orgánu zvolil. Domnívám se, že je tímto rámcově zajištěno, že příslušný orgán obchodní korporace může společně se zánikem funkce člena voleného orgánu rozhodnout o novém kandidátovi na uvolněnou pozici.
- Příslušný orgán je povinen odstoupení projednat bez zbytečného odkladu, nejpozději však nejbližším zasedání následujícím po doručení odstoupení obchodní korporaci. Dle komentáře k ZOK: *„Odstoupení doručuje člen orgánu obchodní korporaci, ta je pak povinna postoupit odstoupení orgánu, který je příslušný k jeho projednání. Od uvedené úpravy však zákon stanoví či připouští určité odchylky. Tak je-li orgánem příslušným k projednání odstoupení valná hromada a vykonává-li její působnost jediný společník, doručuje člen orgánu odstoupení jedinému společníkovi. Soudíme, že ani v tomto případě není vyloučeno, aby člen orgánu doručil odstoupení společnosti, doba pro ukončení funkce se však bude odvíjet až od okamžiku,*

---

⁵⁵ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 196 ISBN 978-80-7400-799-6. a usnesením Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019, sp.zn. 27 Cdo 3367/2018

kdy se o odstoupení z funkce dozví jediný společník. Povinností obchodní korporace v takovém případě bude předat či oznámit odstoupení jedinému společníkovi bez zbytečného odkladu.⁵⁶“ Zákon rovněž připouští alternativu, aby člen voleného orgánu oznámil odstoupení z funkce na zasedání orgánu příslušného k projednání odstoupení. V případě, že se strany nedohodnou na jiném časovém horizontu, zaniká tato funkce uplynutím 2 měsíců od oznámení⁵⁷.

Tyto obecná pravidla odstoupení z funkce jsou doplněna některými komplementárními pravidly pro určité situace:

- V případě člena voleného orgánu družstva výkon funkce končí nejpozději 3 měsíce od doručení odstoupení.
- Byl-li člen voleného orgánu do funkce jmenován jinak než rozhodnutím orgánu obchodní korporace, končí jeho funkce dnem, kdy odstoupení projednal či měl projednat orgán, jehož je členem. Jako příklad bych uvedl člena dozorčí rady akciové společnosti voleného zaměstnanci dle § 448a ZOK, nebo se může jednat o případ, kdy o ustavení do funkce rozhoduje společník či akcionář na základě podílu, s nímž je spojeno zvláštní vysílací právo (§ 194a, § 438a, § 448b a § 458 ZOK)⁵⁸. U jednočlenné společnosti dle § 11 ZOK končí výkon funkce obdobně jako v případě oznámení o odstoupení z funkce na zasedání příslušného orgánu (viz výše), tedy uplynutím 2 měsíců ode dne doručení oznámení jedinému společníkovi, neschválí-li na žádost odstupujícího člena jiný časový úsek⁵⁹.

2.5.5. Uplynutí doby

Uplynutí funkčního období je objektivní právní skutečností. Ustanovení ZOK vztahující se na délku funkce jsou dispozitivní povahy, a proto její určení záleží na zakladatelském právním jednání a ujednání ve smlouvě o výkonu funkce. Pro členy volených orgánů akciové společnosti právní úprava podpůrně stanoví

---

⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 197 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁵⁷ § 58 odst. 2 ZOK

⁵⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 197 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁵⁹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 122 ISBN 978-80-7400-867-2.

dobu 3 let⁶⁰. Zvláštní omezení délky funkčního období se uplatní v případě kooptovaných členů voleného orgánu či pro členy, kteří byli jmenováni na základě soudního rozhodnutí, a to z důvodu provizornosti těchto ustavení do funkce. Úplně opačný režim platí v případě společnosti s ručením omezeným, kde délka funkčního období v zákonném režimu není omezena a určení délky funkčního období je ponecháno na úpravě společenské smlouvy. Uplynutím funkčního období ať už dle zákona, nebo na základě vymezení v zakladatelském právním jednání, zaniká členství ve voleném orgánu bez dalšího. Ovšem kdyby takový člen voleného orgánu dál vykonával svoji funkci, bylo by nutné na tuto osobu nahlížet jako na tzv. faktického vedoucího s následky, které vyplývají z § 62 ZOK a 69 ZOK⁶¹.

2.5.6. Zánik způsobilosti vykonávat funkci

Dalším možným způsobem, jak může zaniknout funkce člena voleného orgánu, je také tehdy, přestane-li tento člen splňovat zákonné předpoklady pro výkon funkce dle § 152 a násl. ObčZ a dle § 46 a násl. ZOK. Ztratí-li člen voleného orgánu po svém povolání do funkce zákonnou způsobilost být členem tohoto orgánu, jeho funkce zaniká. O zániku funkce je člen voleného orgánu povinen právnickou osobu informovat bez zbytečného odkladu⁶². Dle T. Dvořáka může mít porušení oznamovací povinnosti dle § 155 odst. 1 ZOK za následek vznik povinnosti nedbalé osoby nahradit právnické osobě (obchodní korporaci) tímto neoznámením způsobenou škodu⁶³.

2.6. Právnická osoba v roli člena voleného orgánu

Současná právní úprava dovoluje, aby se členem voleného orgánu právnické osoby stala i jiná právnická osoba. Ta ovšem musí zmocnit konkrétní fyzickou osobu, aby ji v rámci výkonu své funkce zastupovala, anebo v případě, že tak neučiní, je zástupcem této právnické osoby člen jejího vlastního statutárního orgánu⁶⁴. Tento konkrétně identifikovaný zástupce musí po celou dobu výkonu funkce splňovat předpoklady způsobilosti pro výkon funkce dle znění § 46 odst. 3

---

⁶⁰ pro srovnání zvláštní úpravu funkčního období pro družstva upravuje § 632 ZOK: „*Funkční období nesmí být delší než 5 let. Funkční období členů voleného orgánu končí všem jeho členům stejně; to platí i pro delegáty.*“

⁶¹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 122 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁶² § 155 odst. 1 ObčZ

⁶³ Dvořák, T. In: *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), s. 480. ISBN 978-80-7478-537-5.

⁶⁴ § 154 ObčZ

ZOK. Navzdory tomu, že zástupce právnické osoby sám členem voleného orgánu není, uplatní se i v jeho případě ta pravidla právní úpravy, která kogentně vymezují působnost ve volených orgánech obchodních korporací⁶⁵.

S ohledem na ustanovení § 46 odst. 5 ZOK je i zástupce právnické osoby vázán povinností jednat s péčí řádného hospodáře, pravidly o střetu zájmů či zákazu konkurence.

Zákon o obchodních korporacích v případě obsazení voleného orgánu kapitálové společnosti či družstva jinou právnickou osobou zakládá oproti obecné úpravě obsažené v § 154 ObčZ některé zpřísnující mechanismy, které si kladou za cíl zabránit možnému řetězení právnických osob v pozici voleného orgánu a současně situaci, kdy by nebylo možné identifikovat konkrétní fyzickou osobu zastupující právnickou osobu při výkonu působnosti člena voleného orgánu obchodní korporace⁶⁶. I v tomto případě má zápis do obchodního rejstříku deklaratorní charakter. Právnická osoba jakožto člen voleného orgánu kapitálové společnosti a družstva nemůže být zapsána do obchodního rejstříku, jestliže současně s tímto zápisem není zapisována fyzická osoba, která ji při výkonu funkce zastupuje (§ 46 odst. 6 a § 25 odst. písm. g) VeřRej)⁶⁷.

Funkce právnické osoby ve voleném orgánu kapitálové společnosti nebo družstva zaniká ze zákona v případě, že:

- Ve lhůtě tří měsíců ode dne vzniku funkce nezmocní právnická osoba konkrétní fyzickou osobu, nebo není-li tato osoba zapsána v obchodním rejstříku.

Zastupující fyzické osobě zanikne zmocnění a není-li zmocněna jiná osoba a ve lhůtě tří měsíců zapsána do obchodního rejstříku⁶⁸.

---

⁶⁵ KULDA, M., 2020. Orgány kapitálových společností – právnické osoby v roli členů a vysílací právo *PEYTON legal* [online] [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.peytonlegal.cz/organy-kapitalovych-spolecnosti/>

⁶⁶ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 123 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁶⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 153 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁶⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 153 ISBN 978-80-7400-799-6.

Výše zmíněné nelze vztáhnout na statutární orgány osobních společností, jelikož v jejich případě je členství ve statutárním orgánu spojeno s jejich účastí ve společnosti, tedy s podílem⁶⁹.

2.7. Pravidla jednání členů volených orgánů

Pro členy volených orgánů obchodních korporací je charakteristické, že se u nich koncentruje veškerá působnost, kterou mají při provozu obchodní korporace. Řadíme sem například obchodní vedení obchodní korporace, vedení účetnictví, plnění závazků obchodní korporace vůči třetím stranám či řadu dalších působností, včetně oprávnění jednat jménem obchodní korporace navenek, které zákon či zakladatelské právní jednání nesvěřuje jinému orgánu obchodní korporace. Dle výše uvedeného se na jedné straně v rukou členů volených orgánů koncentrují velké pravomoci vyznačující se zásadní mírou informací, které jsou pro řádný výkon nezbytné. Na straně druhé stojí zájmy společníků obchodní korporace, kteří do obchodní korporace poskytli kapitálové investice s cílem je zhodnotit.

Základem tohoto střetu zájmů je skutečnost oddělení vlastnictví obchodní korporace a obchodního vedení, kdy členům statutárního orgánu je svěřeno rozhodování o majetku obchodní korporace a členům kontrolního orgánu zase dohled nad správou majetku obchodní korporace, který však členové těchto orgánů nevlastní. Výše popsany vztah je v právu obchodních korporací označován za tzv. vztah *zastoupeného a zástupce (principal-agent)* a rozdílné zájmy, jež tento vztah obsahuje, jsou zahrnuty v pojmu *problém zastoupení (principal-agent problem)*. Podstatou tohoto vztahu je skutečnost, že zájmy společníků se liší od individuálních zájmů členů volených orgánů obchodní korporace⁷⁰.

Z takto založeného střetu zájmů vyvstává otázka, jak vyřešit, aby členové volených orgánů obchodní korporace vykonávaly svou funkci řádně a v zájmu obchodní korporace. Zákon při řešení této otázky vychází z institutu péče řádného hospodáře, dle kterého mají členové volených orgánů jednat.

---

⁶⁹ KULDA, M., 2020. Orgány kapitálových společností – právnické osoby v roli členů a vysílací právo *PEYTON legal* [online] [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.peytonlegal.cz/organy-kapitalovych-spolecnosti/>

⁷⁰ RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. s. 184 ISBN 978-80-87713-19-8.

2.7.1. Péče řádného hospodáře

Mezi základní povinnosti člena voleného orgánu obchodní korporace patří povinnost vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře. Jedná se nejen o obecnou povinnost, ale rovněž o obecný standart chování, jímž se výkon jednotlivých povinností člena voleného orgánu poměřuje⁷¹.

Dle T. Dvořáka: „*Pojem péče řádného hospodáře lze vymezit jakožto výkon vědomé rozhodovací činnosti na základě dostatečných informací, konané v dobré víře ve prospěch právnické osoby bez preferování vlastních soukromých zájmů, opírající se o racionální základy, vykonávané odborně, po všech stránkách profesionálně, při zachování povinné mlčenlivosti, zejména pak dodržení obchodního tajemství, popř. i jiné zákonem stanovené nebo smluvně převzaté povinnosti mlčenlivosti, ale i zachování dobré pověsti právnické osoby a nevyzrazení jakýchkoli jiných neveřejných informací*⁷².“ Obecné vymezení péče řádného hospodáře obsahuje ustanovení § 159 odst. 1 ObčZ, který tento pojem vymezuje jako výkon funkce s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Péče řádného hospodáře má dvě základní složky jednak povinnost loajality, což je povinnost jednat s nezbytnou loajalitou, a jednak povinnost tzv. řádné péče, což je povinnost jednat s potřebnými znalostmi a pečlivostí.

1.7.1.1. Povinnost loajality

Povinnost loajality členovi voleného orgánu ukládá, aby jednal v nejlepším zájmu obchodní korporace. Člen voleného orgánu je proto povinen upřednostnit zájmy obchodní korporace před svými vlastními zájmy, zájmy osob blízkých tomuto členovi či dokonce i před zájmy společníků. Výsledek rozhodnutí člena voleného orgánu v konkrétním případě musí být zcela nezávislý nejen na jeho osobním zájmu, zájmu osob jemu blízkých, ale i na individuálních zájmech společníků⁷³.

Povinnost loajality není neomezená, občanský zákoník vychází z loajality nezbytné⁷⁴. Povinnost loajality stíhá člena voleného orgánu zejména při výkonu funkce, tedy při plnění povinností a výkonu práv, která plynou ze vztahu mezi

⁷¹ např. povinnosti vyplývající z hrozícího střetu zájmu dle § 54 a násl. ZOK či ze zákazu konkurence

⁷² Dvořák, T. In: *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), s. 484. ISBN 978-80-7478-537-5.

⁷³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 128 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁷⁴ § 159 odst. 1 ObčZ

členem a obchodní korporací, založeného povoláním do funkce. Současně však nelze přehlížet, že osoba povoláná do funkce člena orgánu je členem orgánu po celou dobu od vzniku funkce do jejího zániku, takřkajíc „24 hodin denně, 7 dní v týdnu“. Člen voleného orgánu by proto neměl bez dobrého důvodu dělat nic, co zjevně odporuje zájmům obchodní korporace, ani tehdy, když zrovna neplní povinnosti spojené s výkonem funkce. Výše řečené ovšem neznámá, že by člen voleného orgánu nemohl legitimně hájit jiné zájmy než zájmy obchodní korporace. Usuzuji, že pokud by člen voleného orgánu jednal ve svých vlastních záležitostech, zásadně může hájit především své vlastní zájmy⁷⁵. Povinnost loajality se v zákoně o obchodních korporacích projevuje například v úpravě střetu zájmů dle § 54 a násl. ZOK či v úpravě zákazu konkurence § 441 ZOK pro představenstvo, § 451 ZOK pro dozorčí radu a § 459 ZOK pro správní radu.

1.7.1.2. Povinnost řádné péče

Povinnost jednat s řádnou péčí představuje druhou základní složku institutu péče řádného hospodáře. Povinnost řádné péče obsahuje požadavek jednat s nezbytnými znalostmi a pečlivostí.

K otázce potřebných znalostí, není zákonem stanoveno, že členem voleného orgánu může být pouze osoba disponující určitými schopnostmi, vlastnostmi či znalostmi. Jinak řečeno, členem voleného orgánu nemusí být pouze odborník v oboru a člen tohoto orgánu nemusí rozumět všem záležitostem, o kterých bude v rámci svého výkonu funkce rozhodovat. Pokud však nastane situace, kdy člen voleného orgánu nebude schopen učinit rozhodnutí z důvodu absence potřebných znalostí či odbornosti, měl by tento nedostatek rozpoznat a zajistit součinnost osoby, která potřebné znalosti či odbornost pro posouzení dané záležitosti má⁷⁶.

Občanský zákoník výslovně nestanoví ani to, kdy člen voleného orgánu jedná s potřebnou pečlivostí. V tomto případě lze do jisté míry vycházet z pravidla tzv. *podnikatelského úsudku*, který upravuje zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 51 odst. 1 ZOK. Jeho podstata tkví v tom, že dává jednajícím členům voleného orgánu možnost „bezpečného přístavu“ (*safe harbour*) tehdy, jestliže jednali podle zákona, bez ohledu na způsobený následek. Pravidlo podnikatelského úsudku tak dává pomyslný ochranný štít těm, kteří jednali pečlivě a spotřebními znalostmi. Dovožuji, že z požadavku pečlivosti vyplývá povinnost člena voleného

---

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2695/2018

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008

orgánu jednat informovaně, v dobré víře a v obhajitelném zájmu obchodní korporace⁷⁷.

Při posouzení, zda člen voleného orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, je třeba vycházet z obecného pravidla porovnávající jednání jiných osob v obdobném postavení⁷⁸. Zároveň však platí, že má-li člen voleného orgánu určité odborné znalosti, schopnosti či dovednosti, je povinen je v rámci svých možností využívat⁷⁹. Z výše uvedeného usuzuji, že běžný standard řádné péče člena voleného orgánu se zvyšuje o subjektivní znalosti, schopnosti či dovednosti konkrétní osoby vykonávající funkci člena voleného orgánu.

1.7.1.3. Péče řádného hospodáře při delegaci působnosti

Delegace působnosti (horizontální či vertikální) nezbavuje členy voleného orgánu povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Občanský zákoník tuto povinnost vymezuje v ustanovení § 156 odst. 2 poslední věta ObčZ. Jinak řečeno, ani horizontální delegace⁸⁰ nezbavuje ostatní členy voleného orgánu dohledu nad osobou, na kterou byla daná působnost delegována. Při delegaci působnosti nemá člen voleného orgánu pouze povinnost dohledu. Zároveň při výběru osoby, na kterou je určita záležitost delegována, musí člen voleného orgánu postupovat tak, jak by činila jiná pečlivá osoba – má tedy odpovědnost za výběr⁸¹. Zcela jednoduše musí být člen voleného orgánu přesvědčen o tom, že osoba (např: zaměstnanec obchodní korporace), na níž je část působnosti voleného orgánu delegována, je schopna tuto svěřenou působnost vykonat řádně.

Kromě výše zmíněného je třeba vybrané osobě vymezit jasné zadání, poskytnout veškerou součinnost a musí ji řídit (odpovědnost za zadání, vedení a součinnost) a také je povinen výkon delegované působnosti přiměřeně kontrolovat, a to nejen osobně, nýbrž i za pomoci řádně nastavených kontrolních mechanismů⁸². V případě, že člen voleného orgánu některou z těchto povinností při delegaci

---

⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 166 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 178 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006

⁸⁰ Navzdory tomu, že se daná úprava v občanském zákoníku vztahuje pouze na horizontální delegaci, domnívám se, že v případě vertikální delegace bude třeba postupovat obdobně.

⁸¹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 131 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019

poruší, bude jednat v rozporu s péčí řádného hospodáře a hrozí mu důsledky s tím spojené.

2.7.2. Odpovědnost za škodu při porušení povinností při výkonu funkce

V případě, že člen voleného orgánu nejedná v souladu s péčí řádného hospodáře, může toto nežádoucí jednání vyvolat určité negativní dopady. Některé níže uvedené dopady tohoto negativního jednání se uplatní pouze ve vztahu ke členům statutárního orgánu, a proto budu v těchto případech hovořit pouze o členech statutárního orgánu a nikoli kontrolního orgánu.

Pokud člen voleného orgánu způsobí společnosti újmu porušením svých povinností při výkonu funkce, je povinen tuto újmu nahradit. V případě, že nedojde k náhradě újmy, ručí člen voleného orgánu věřiteli společnosti za dluh společnosti v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel nemůže domoci plnění po společnosti⁸³.

S ohledem na znění § 3 odst. 2 ZOK, který ukládá povinnost nahradit i nemajetkovou újmu, je sporné, zda v situaci, kdy člen voleného orgánu nejedná v souladu s péčí řádného hospodáře a způsobí tak společnosti škodu, je společnosti povinen nahradit i nemajetkovou újmu. Dle mého názoru je člen voleného orgánu povinen nahradit společnosti i nemajetkovou újmu, avšak je možné se setkat i s názorem opačným⁸⁴.

Člen voleného orgánu, který poruší povinnost péče řádného hospodáře, je povinen vydat společnosti prospěch, který v souvislosti s takovým jednáním získal, a není-li vydání takto získaného prospěchu možné, nahradí ho v penězích⁸⁵.

Pokud člen statutárního orgánu přispěje porušením povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře k úpadku společnosti, rozhodne insolvenční soud na návrh insolvenčního správce o povinnosti člena statutárního orgánu vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i jiný případný prospěch, který od společnosti obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení – musí však jít o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka – obchodní korporace, případně takový prospěch člen statutárního orgánu nahradí v penězích⁸⁶. Kromě toho byl-li na majetek společnosti

---

⁸³ § 159 odst. 3 ObčZ

⁸⁴ Havel, B. in ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 10 ISBN 978-80-7400-799-6.

⁸⁵ § 53 odst. 1 ZOK

⁸⁶ Srov. § 66 odst. 1 písm. a) ZOK

prohlášen konkurs, může být insolvenčním soudem rozhodnuto o povinnosti poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku společnosti. Konečně jej soud dle znění § 63 odst. 2 ZOK vyloučí z funkce člena statutárního orgánu.

Dále pokud člen statutárního orgánu opakovaně nebo závažně poruší povinnosti při výkonu funkce (i péči řádného hospodáře), může být navíc soudem vyloučen (diskvalifikován) z funkce člena statutárního orgánu a po dobu tří let nesmí vykonávat tuto funkci, ani nesmí být osobou v obdobném postavení. (více k diskvalifikaci v předešlé kapitole).

2.8. Střet zájmů a zákaz konkurence

2.8.1. Střet zájmů

Pravidla střetu zájmů jsou stanovena pro případy, kdy by mohlo dojít k porušení principů loajality člena voleného orgánu obchodní korporace. Právní úprava obsažená v § 54 a násl. ZOK reaguje na existenci možného střetu zájmů mezi zájmem člena voleného orgánu a zájmem obchodní korporace pomocí specifických notifikačních povinností, a to jednak při abstraktním střetu zájmů dle § 54 ZOK, tak i v případě konkrétního střetu zájmu, který zavádí § 55 ZOK.

Dle znění § 54 odst. 1 ZOK vzniká notifikační povinnost v rámci abstraktního střetu zájmů členu jak obligatorního, tak i fakultativního orgánu, pokud se dozví, že může při jeho výkonu funkce dojít ke střetu zájmu obchodní korporace s jeho vlastním zájmem, zájmy osob mu blízkých či osob jím ovlivněných nebo ovládaných. Člen voleného orgánu má notifikační povinnost také v situaci, kdy je jeho jednání ovlivněno chováním vlivné nebo ovládající osoby, ledaže jde o řídící osobu⁸⁷.

V případě konkrétního střetu zájmů vzniká členu voleného orgánu notifikační povinnost tehdy, hodlá-li on sám, osoba mu blízká či osoba jím ovlivněná nebo ovládaná s obchodní korporací uzavřít smlouvu, anebo má-li obchodní korporace zajistit nebo utvrdit dluh těchto osob⁸⁸. Dále notifikační povinnost v případě konkrétního střetu zájmů vzniká také v situaci, hodlá-li obchodní korporace uzavřít smlouvu s osobou vlivnou nebo ovládající či s osobou,

---

⁸⁷§ 76 ZOK

⁸⁸§ 55 odst. 1 ve spojení s § 56 odst. 1 ZOK

kteřá je ovládána stejnou ovládající osobou. Výše zmíněné neplatí, je-li smlouva uzavírána s osobou řídící nebo s jinou osobou tvořící koncern⁸⁹.

Za důležité považuji zmínit, že v případě smluv uzavíraných v rámci běžného obchodního styku nevzniká notifikační povinnost. Při posuzování se hledí hlavně na to, s jakou frekvencí obchodní korporace takové smlouvy uzavírá a také na obsah smlouvy. Tato výjimka navazuje na to, že cílem právní úpravy není, aby člen voleného orgánu musel notifikovat každou smlouvu, jež s obchodní korporací uzavírá⁹⁰.

Informační povinnost má člen voleného orgánu vůči orgánu, jehož je členem, a zároveň vůči kontrolnímu orgánu, byl-li zřízen, jinak vůči nejvyššímu orgánu. Jde-li ovšem o střet zájmů jediného člena kontrolního orgánu, pak platí, že tento člen musí informovat nejvyšší orgán⁹¹. Alternativu k výše uvedenému představují znění § 54 odst. 2 a § 55 odst. 3 ZOK., které stanoví, že člen voleného orgánu může přímo informovat nejvyšší orgán, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost.

V případech abstraktního střetu zájmů plní notifikační povinnost preventivní funkci, když umožňuje kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu pozastavit výkon funkce člena voleného orgánu⁹² či zakázat uzavření smlouvy v případech konkrétního střetu zájmů dle § 56 odst. 2 ZOK. Výše popsané řešení pozastavení výkonu funkce považuje B. Havel za chybné, jelikož se tím otevírá prostor k zásahům do obchodního vedení společnosti. Jako další negativum hodnotím to, že pokud členové kontrolního či nejvyššího orgánu vyhodnotí situaci chybně, ponese společnost následky, včetně případné náhrady újmy členovi orgánu⁹³.

Pakliže člen voleného orgánu poruší informační povinnost či uložený zákaz uzavřít smlouvu, bude jednat v rozporu s péčí řádného hospodáře. Porušení zákazu uzavřít smlouvu či porušení oznamovací povinnosti může také založit relativní neplatnost takové smlouvy dle znění § 437 odst. 1 ObčZ, podle něhož jiného nemůže zastoupit ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět.

---

⁸⁹ § 55 odst. 2 ZOK

⁹⁰ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 137 ISBN 978-80-7400-867-2. str. 137

⁹¹ § 54 odst. 1 a § 55 odst. 1 ZOK

⁹² § 54 odst. 4 ZOK

⁹³ Havel, B. in ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 186 ISBN 978-80-7400-799-6.

2.8.2. Zákaz konkurence

Povinnost zákazu konkurence patří mezi základní povinnosti každého člena voleného orgánu obchodní korporace a spočívá v zamezení střetu zájmů, který by v případě působení člena voleného orgánu s velkou pravděpodobností nastal.

Věcný rozsah zákazu konkurence lze nalézt v úpravě povinnosti příslušného orgánu u jednotlivých právních forem (§ 109 ZOK pro veřejnou obchodní společnost i pro komanditní společnost, § 199 ZOK pro společnost s ručením omezeným, § 441 ZOK pro členy představenstva akciové společnosti, § 451 ZOK pro členy dozorčí rady akciové společnosti, § 459 ZOK pro členy správní rady akciové společnosti, § 710 ZOK pro členy představenstva družstva a § 722 ZOK pro členy kontrolní komise družstva), nicméně vzhledem ke stejnému sledovanému cíli se tyto úpravy v zásadě neliší.

Obecně platí, že členové volených orgánů kapitálových společností a družstev nesmí:

- I. Podnikat v předmětu činnosti společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného⁹⁴.
- II. Být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern. V případě družstev navíc platí výjimka ze zákazu pro společenství vlastníků jednotek nebo družstvo, jehož členy jsou pouze jiná družstva. Pro členství v orgánech koncernových společností se zákaz konkurence v žádném případě neuplatní. Tato výjimka navazuje na právní úpravu podnikatelských seskupení, kdy se vychází z existence společného koncernového zájmu a absence konkurenčního vztahu mezi členy koncernu⁹⁵.
- III. Účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti.

Dle zákona je společníkem s neomezeným ručením společník veřejné obchodní společnosti dle § 95 odst. 1 ZOK, komplementář dle § 118 odst. 1 ZOK a komanditista, jehož jméno je uvedeno ve

---

⁹⁴ Vedle vlastního podnikání v předmětu činnosti se zakazuje i podnikání ve prospěch jiných osob, které podnikají ve stejném předmětu činnosti. Jako příklad bych uvedl činnost obchodního zástupce dle § 2483 a násl. ObčZ.

⁹⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 134 ISBN 978-80-7400-867-2.

firmě dle § 118 odst. 2 ZOK či člen evropského hospodářského zájmového sdružení dle § 7 EHVS. Neomezené ručení zpravidla povede k silné zájmové preferenci těchto osob a může mít vliv i na schopnost člena voleného orgánu nahradit společnosti škodu, která vznikla porušením povinností při výkonu funkce, proto je takové postavení člena voleného orgánu zakázané⁹⁶.

Ovládající osobou je dle znění § 74 a násl. ZOK osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv. U ovládající osoby se taktéž předpokládá silná zájmová preference ve vztahu k zájmu ovládané případně řízené osoby.

Pro osobní společnosti je úprava zákazu konkurence užší, společník společnosti tak nesmí:

- Podnikat v předmětu činnosti společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného;
- Být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem činnosti nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern.

Úprava zákazu konkurence je ve všech případech, tedy pro všechny orgány všech právních forem obchodních korporací dispozitivní. Z toho vyplývá, že zákaz konkurence je možné zúžit, rozšířit či zcela vyloučit⁹⁷.

1.8.2.1. Následky porušení zákazu konkurence

Porušení zákazu konkurence nezakládá překážku vzniku či zániku funkce. Jsou s ním spojeny pouze obecné následky porušení povinností při výkonu funkce a některé další následky. V případě porušení povinnosti zákazu konkurence členem voleného orgánu je tak obchodní korporace oprávněna:

- Požadovat, aby jí ten, kdo porušil zákaz konkurenčního jednání, vydal prospěch, který v důsledku toho získal;
- Požadovat, aby na ni převedl z toho práva vzniklá, ledaže to povaha těchto práv vylučuje – to platí i pro každého nabyvatele takového úspěchu, ledaže prokáže, že jednal v dobré víře⁹⁸.

---

⁹⁶ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 135 ISBN 978-80-7400-867-2.

⁹⁷ RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. s. 186 ISBN 978-80-87713-19-8.

⁹⁸ § 5 odst. 1 ZOK

Obchodní korporace má možnost si vybrat, jaké právo zvolí. Prospěch, který porušitel získal může mít více podob, může mít podobu peněžitou i nepeněžitou, podobu odměny či benefitu⁹⁹.

Výše zmíněná práva musí být uplatněna u povinné osoby soukromoprávní výzvou v tříměsíční subjektivní lhůtě a současně v jednoroční objektivní lhůtě. V obou případech se jedná o lhůty prekluzivní, což znamená, že jejich marným uplynutím právo zaniká a soud k jeho zániku přihlédne z moci úřední. Za počátek běhu lhůt se považuje okamžik, kdy povinná osoba v důsledku zákazu konkurence získá prospěch nebo nabude určité právo¹⁰⁰.

Další následky porušení zákazu konkurence vyplývají přímo ze zákona. Jako první bych uvedl porušení povinnosti při výkonu funkce, což může způsobit odvolání člena orgánu z funkce, dále ručení dle § 159 odst. 3 ObčZ, diskvalifikace dle § 63 ZOK, uložení povinnosti vydat prospěch či doplnění pasiva dle § 66 ZOK. Porušení zákazu konkurence může rovněž naplnit skutkovou podstatu trestného činu zneužití informace v obchodním styku dle § 255 TrZ nebo zneužití postavení v obchodním styku dle § 255a TrZ.

2.9. Smlouva o výkonu funkce

Smlouva o výkonu funkce je bilaterálním právním jednáním člena voleného orgánu a obchodní korporace za pomoci, kterého tyto smluvní strany v mezích kogentních ustanovení zákona o obchodních korporacích a občanského zákoníku upravují práva a povinnosti, které souvisejí s výkonem funkce.

Uzavření smlouvy o výkonu funkce je fakultativní. Smlouva o výkonu funkce je upravena jako smlouva příkazního typu, kdy společnost (příkazce) ukládá členovi voleného orgánu (příkazníkovi) povinnost k profesionální správě záležitostí společnosti¹⁰¹. Ovšem dle I. Štenglové: „*Přiměřené použití úpravy příkazu v občanském zákoníku mohou obchodní korporace a člen jejího orgánu vyloučit tím, že uzavřou smlouvu o výkonu funkce s komplexní úpravou vztahu mezi nimi, takže pro použití úpravy příkazu neponechají žádný prostor*¹⁰².“ Obsah smlouvy o výkonu funkce není zákonem o obchodních korporacích nějak zvlášť upraven, je

---

⁹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 17 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2832/2020

¹⁰¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 624 ISBN 978-80-7478-961-8.

¹⁰² ŠTENGLOVÁ, I. in ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 200 ISBN 978-80-7400-799-6.

tedy na stranách, jak si obsah této smlouvy dohodnou. Zákon presumuje v § 60 ZOK sjednání pravidel odměňování, nejde však o obligatorní náležitost, a proto by případné neupravení odměny nemělo za následek neplatnost této smlouvy¹⁰³. Běžně se ve smlouvách o výkonu funkce sjednávají různé informační povinnosti členů volených orgánů, povinnost mlčenlivosti, pravidla nakládání s majetkem společnosti (např. služební vůz), konkurenční doložka, zvláštní povinnosti obchodní korporace umožnit členu voleného orgánu řádný výkon funkce (např. zajištění kancelářského vybavení) či ujednání typická pro pracovněprávní vztahy (např. dovolená).

Ve smlouvě o výkonu funkce lze vztah člena voleného orgánu a obchodní korporace podřídit zákoníku práce, avšak v mezích kogentních ustanovení zákona o obchodních korporacích a občanského zákoníku. Smlouva o výkonu funkce však nikdy nebude pracovní smlouvou (nezakládá pracovněprávní vztah), jelikož výkon funkce nemůže nikdy naplnit znaky závislé práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenost a podřízenosti a podle pokynů zaměstnavatele (§ 2 odst. 1 ZPr)¹⁰⁴.

Limit podřízení výkonu funkce pravidlům obsaženým v zákoníku práce představují především pravidla upravující vznik a zánik funkce člena statutárního orgánu, předpoklady k výkonu funkce a důsledky jejich absence, odměňování, formu smlouvy o výkonu funkce a povinnost jejího schválení příslušným orgánem, povinnost jednat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře či důsledky jejího porušení¹⁰⁵.

Navzdory výše uvedenému je možné uzavřít pracovněprávní vztah mezi členem voleného orgánu a obchodní korporací, avšak předmětem tohoto vztahu nemohou být činnosti, které spadají do rozsahu výkonu funkce člena voleného orgánu¹⁰⁶. Dovození, že člen voleného orgánu může vedle výkonu funkce upraveného smlouvou o výkonu funkce rovněž vykonávat pro společnost práci upravenou pracovní smlouvou např. jako právník.

---

¹⁰³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 200 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁰⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 200 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁰⁵ Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017

¹⁰⁶ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 124 ISBN 978-80-7400-867-2.

2.9.1. Forma smlouvy o výkonu funkce

Ze znění § 59 odst. 2 ZOK vyplývá, že v kapitálových společnostech smlouva o výkonu funkce včetně svých změn musí být sjednána v písemné formě. Pro ostatní formy obchodních korporací není požadavek formy stanoven (lze předpokládat, že je možné smlouvu o výkonu funkce uzavřít i ústně¹⁰⁷), ovšem výjimku tvoří evropská společnost (SE), pro kterou požadavek písemné formy stanovuje čl. 9 nařízení o statutu SE. Důsledky nedodržení písemné formy upravuje obecně § 582 odst. 1 ObčZ, dle kterého není-li dodržena forma předepsaná zákonem, zakládá to relativní neplatnost smlouvy o výkonu funkce. Dle § 59 odst. 3 má nedodržení písemné formy smlouvy o výkonu funkce za následek bezplatnost výkonu funkce¹⁰⁸.

2.9.2. Schvalování smlouvy o výkonu funkce

Smlouva o výkonu funkce, jakož i její dodatky, podléhá dle § 59 odst. 2 ZOK schválení valnou hromadou kapitálových společností. Pro družstva se schválení členskou schůzí dovozuje z úpravy § 656 písm. e) ZOK. V případě akciové společnosti s dualistickým modelem správy, kde je volba členů představenstva přenechána dozorčí radě, platí, že dozorčí rada má působnost schvalovat smlouvu o výkonu funkce členů představenstva v souladu se zněním § 438 odst. 2 ZOK.

Usuzuji, že smyslem požadavku schválení smlouvy o výkonu funkce je především zajištění kontroly společníků či jiných oprávněných orgánů nad obsahem smlouvy o výkonu funkce, aby byly vytvořeny příznivé podmínky pro její řádný výkon.

Důsledkem neschválení je dle § 59 odst. 2 ZOK neúčinnost smlouvy. Vzhledem k tomu, že výše zmíněné ustanovení upravuje pouze kapitálové společnosti, je sporné, zda se tentýž následek uplatní i v případě družstev, jelikož zákon obecně stanoví jako důsledek absence souhlasu nejvyššího orgánu k právnímu jednání relativní neplatnost dle § 48 ZOK. Komentář k zákonu o obchodních korporacích je však toho názoru, že pro smlouvu o výkonu funkce má zákon speciální pravidlo, a proto se § 48 ZOK neuplatní. Pro ostatní obchodní korporace může být proces schvalování smlouvy o výkonu funkce předepsán

---

¹⁰⁷ Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 504 ISBN 978-80-7478-537-5.

¹⁰⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 202 ISBN 978-80-7400-799-6.

některému orgánu zakladatelským právním jednáním. Není-li tak učiněno, není schválení orgánem společnosti nutné¹⁰⁹.

Jak jsem již zmiňoval výše schválení smlouvy o výkonu funkce (minimálně pro kapitálové společnosti) je podmínkou účinnosti smlouvy. Souhlas orgánu příslušného ke schválení smlouvy o výkonu funkce může být předchozí či následný¹¹⁰. Pro následný souhlas nejvyššího orgánu či dozorčí rady zákon stanoví, že smlouva o výkonu funkce nabývá účinnosti dnem jejího uzavření, nebo ode dne vzniku funkce, a to v závislosti na to, který z těchto dnů nastal později¹¹¹. Byla-li smlouva o výkonu funkce uzavřena přede dnem vzniku funkce, bude tato smlouva účinná ode dne vzniku funkce, i když bude příslušným orgánem schválena později. V případě, že by smlouva byla uzavřena až po vzniku funkce, bude účinná ode dne jejího uzavření, jakmile bude příslušným orgánem schválena. Výše zmíněná úprava je dispozitivní, a tudíž je na uvážení nejvyššího orgánu (či dozorčí rady), aby rozhodl jinak¹¹².

2.10. Odměňování

Následující kapitola se věnuje odměňování členů volených orgánu obchodní korporace. S ohledem na znění § 59 odst. 2 a § 60 ZOK rozdělím tuto kapitolu na dvě části, a to z důvodu ustanovení § 1 odst. 1 a odst. 2 ZOK, ze kterého je patrné, že zákonodárce rozděluje obchodní korporace na dvě skupiny a zároveň pro obě tyto skupiny platí odlišné požadavky na smlouvu o výkonu funkce. V první z nich se zaměřím na odměňování v kapitálových společnostech a evropské společnosti a ve druhé na zbývající obchodní korporace (družstvo, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, evropské zájmové hospodářské sdružení a evropská družstevní společnost).

2.10.1. Kapitálové společnosti

Pouze pro kapitálové společnosti a evropskou společnost je zákonem stanovena písemná forma smlouvy o výkonu funkce¹¹³. Nejběžnější obsahovou

---

¹⁰⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 202 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹¹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 202 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹¹¹ § 59 odst. 2 ZOK

¹¹² POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 124 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹¹³ Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 504 ISBN 978-80-7478-537-5.

náležitostí smlouvy o výkonu funkce jsou ustanovení o odměňování člena voleného orgánu, jelikož v případě kapitálových společností není-li odměna ve smlouvě ujednána, pak platí, že je výkon funkce bezplatný (§ 59 odst. 3 ZOK).

Možné podoby odměny a její složky příkladmo vymezuje § 60 ZOK:

- I. vymezení všech složek odměn, které náleží nebo mohou náležet členovi voleného orgánu, včetně případného věcného plnění, úhrad do systému penzijního připojištění nebo dalšího plnění,
- II. určení výše odměny nebo způsobu jejího výpočtu a její podoby,
- III. určení pravidel pro výplatu zvláštních odměn a podílu na zisku pro člena voleného orgánu, pokud mohou být přiznány, a
- IV. údaje o výhodách nebo odměnách člena voleného orgánu spočívajících v převodu účastnických cenných papírů nebo v umožnění jejich nabytí členem voleného orgánu a osobou jemu blízkou, má-li být odměna poskytnuta v této podobě.

Nutno podotknout, že regulatorní význam tohoto výčtu je zanedbatelný, jelikož neuvedení těchto složek odměny člena voleného orgánu nemá za následek neplatnost smlouvy, nýbrž jen to, že členovi voleného orgánu nevznikne právní nárok na obdržení takové složky odměny od obchodní korporace¹¹⁴. Odměna však může být přiznána i na nenárokové bázi dle § 61 odst. 1 ZOK, a to orgánem, do jehož působnosti spadá schvalování smlouvy o výkonu funkce, ať již schválením odměny nebo na základě vnitřního předpisu¹¹⁵.

V § 59 odts. 4 je modifikováno základní pravidlo o subsidiární bezplatnosti výkonu funkce člena voleného orgánu kapitálové společnosti. Na základě tohoto pravidla náleží členu voleného orgánu odměna obvyklá, jestliže:

- je ujednání o odměně neplatné z důvodu na straně kapitálové společnosti;
- není-li smlouva o výkonu funkce uzavřena (z důvodů překážek na straně společnosti či z důvodu vyšší moci nebo jiné překážky vzniklé nezávisle na vůli člena voleného orgánu);
- orgán příslušný k projednání smlouvy o výkonu funkce z uvedených důvodů bez zbytečného odkladu smlouvu neschválí.

---

¹¹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 206 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹¹⁵ Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 536 ISBN 978-80-7478-537-5.

Usuzuji, že účelem tohoto pravidla je chránit člena voleného orgánu v situacích, kdy on sám učinil veškeré potřebné kroky pro sjednání odměny, avšak příčina nedostatku platného či účinného sjednání odměny nastala mimo jeho sféru vlivu.

Nárok na obvyklou odměnu tedy vznikne, jestliže se valná hromada svolaná za účelem schválení smlouvy vůbec nesejde anebo není usnášeníschopná či ani není možné její svolání a konání (např. z důvodu živelné pohromy). Pokud se však valná hromada nesejde, jelikož nebyla svolána a člen voleného orgánu neučiní potřebné kroky k jejímu svolání, obvyklá odměna této osobě nenáleží. Stejně tomu tak bude i v případě, kdy valná hromada smlouvu neschválí z důvodu nesouhlasu s jejím obsahem (např. moc vysoká odměna)¹¹⁶.

Výše obvyklé odměny se určuje buď k okamžiku uzavření smlouvy, byla-li uzavřena (ale nebyla schválena), nebo k okamžiku vzniku funkce, pokud smlouva uzavřena nebyla. Výše obvyklé odměny se zpravidla určuje odhadem (obvyklá odměna za obdobnou činnost, kterou člen voleného orgánu vykonával) nebo na základě znaleckého posudku¹¹⁷.

2.10.2. Ostatní obchodní korporace

Vzhledem k tomu, že § 59 odst. 3 a 4 ZOK zakotvuje úpravu pouze pro kapitálové společnosti, je sporné, zda se tentýž princip subsidiární bezplatnosti bude aplikovat na ostatní obchodní korporace, nebo se využije úprava příkazu (§ 2438 ObčZ) a i bez ujednání odměny bude náležet členům volených orgánů odměna obvyklá, nedohodnou-li se jinak. Dle mého názoru však v úvahu připadá i výklad, že se rovněž uplatní princip bezplatnosti výkonu funkce.

2.10.3. Kolize smlouvy o výkonu funkce a zakladatelského právního jednání

Kromě smlouvy o výkonu funkce mohou být práva a povinnosti mezi členem voleného orgánu a obchodní korporací upravena i v zakladatelském právním jednání. Díky této skutečnosti nelze vyloučit případný rozpor mezi ustanovením v zakladatelském právním jednání a smlouvou o výkonu funkce.

Dle znění § 59 odst. 5 ZOK je případný rozpor řešen ve prospěch ujednání v zakladatelském právním jednání. Výjimku z tohoto pravidla ovšem vytváří

---

¹¹⁶ ŠTENGLLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 203 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹¹⁷ ŠTENGLLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 204 ISBN 978-80-7400-799-6.

situace, kdy byla smlouva o výkonu funkce schválena většinou, která by stačila pro změnu zakladatelského právního jednání. V takovém případě by se užila ujednání ve smlouvě o výkonu funkce. Právní úprava pro tuto situaci kodifikuje koncept tzv. jednorázového průlomu zakladatelského právního jednání, který vychází z principu, že by bylo nerozumné a neefektivní nutit společníky, kteří disponují většinou hlasů ke změně zakladatelského právního jednání, aby kvůli jednomu konkrétnímu případu odchýlení, měnili zakladatelské právní jednání¹¹⁸.

3. Obchodní korporace

Následující kapitola se zabývá volenými orgány jednotlivých obchodních korporací. V první podkapitole se budu věnovat voleným orgánům veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti a evropskému hospodářskému zájmovému sdružení. Druhá podkapitola se věnuje voleným orgánům kapitálových obchodních společností a evropské společnosti (SE). V poslední, tedy třetí podkapitole se zaměřím na volené orgány družstva a evropské družstevní společnosti.

3.1. Osobní obchodní společnosti

3.1.1. Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost (dále jen „v. o. s.“) je upravena v § 95–117 ZOK. Zákon charakterizuje v. o. s. jako společnost alespoň dvou osob, které se podílí na jejím podnikání nebo správě majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně¹¹⁹.

Nejvyšším a statutárním orgánem v. o. s. jsou všichni společníci, ledaže společenská smlouva určí, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci splňující požadavky pro výkon funkce v § 46 ZOK, nebo jeden z nich. K rozhodování ve všech věcech je zapotřebí souhlasu všech společníků, kteří splňují zákonné předpoklady pro výkon funkce dle § 46 ZOK a § 152 odst. 2 ObčZ.

Působnost statutárního orgánu lze rozdělit na dva okruhy:

- I. zastupování společnosti ve vztazích vůči třetím osobám, tedy jednání navenek,
- II. působnost v rámci vnitřních záležitostí společnosti.

---

¹¹⁸ Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp zn. 29 Cdo 2254/2007

¹¹⁹ § 95 ZOK

V případě jednání navenek, může člen statutárního orgánu zastupovat společnost ve všech jejích záležitostech. Nutno podotknout, že zástupčí oprávnění je třeba odlišovat od vnitřního rozhodování. Na vnější jednání se nepoužije § 105 ZOK, který zakládá povinný souhlas všech společníků k rozhodování. Rozhodující je pouze způsob jednání zapsaný v obchodním rejstříku. Generální zástupčí oprávnění vyplývá z obecné úpravy v §164 odst. 1 ObčZ.

Ze znění § 44 odst. 4 ZOK dovozují, že v zásadě každý jednotlivý člen statutárního orgánu v. o. s. je oprávněn zastupovat společnost samostatně. Ovšem společenskou smlouvou může být stanoven jiný způsob jednání, např. že za společnost vždy jednají alespoň dva společníci současně. Výše popsany způsob jednání podléhá v případě v. o. s. zápisu do obchodního rejstříku.

Dále bych uvedl, že statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti může být rovněž právnická osoba. V takovém případě ji při výkonu působnosti statutárního orgánu zastupuje její statutární orgán či zmocněná osoba¹²⁰.

Vnitřní působnost statutárního orgánu je ovlivněna výše zmíněným § 105 ZOK. Vzhledem k jeho velmi širokému záběru je k drtivé většině rozhodnutí zapotřebí souhlasu všech společníků, a to v zásadě ve všech věcech, nestanoví-li společenská smlouva jinak. V této souvislosti je třeba se zabývat otázkou, zda je souhlas všech společníků potřebný k rozhodování o obchodním vedení společnosti. Právní teorie není v tomto směru jednotná. Tak například autorský kolektiv (Černá, Štenglová, Pelikánová a kol.) a část autorského kolektivu Lasák a kol. zastávají názor, že obchodní vedení náleží statutárnímu orgánu. Naproti tomu část autorského kolektivu Lasák a kol. a také D Lála dovozují, že k přijetí rozhodnutí o obchodním vedení je třeba souhlasu všech společníků¹²¹. Na základě výše uvedeného se přikláním k názoru prvního autorského kolektivu, tedy, že obchodní vedení patří i ve veřejné obchodní společnosti do působnosti statutárního orgánu. Ještě bych podotkl, že na rozdíl od kapitálových společností zákon nevyklučuje, aby nejvyšší orgán v. o. s. dával pokyny statutárnímu orgánu týkající se obchodního vedení. Z tohoto důvodu považuji za správné, aby se pravidla týkající se obchodního vedení upravila ve společenské smlouvě.

---

¹²⁰ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 265 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. s. 302 ISBN 978-80-7400-799-6.

Co se týče zbytkové působnosti ve smyslu § 163 ObčZ je až na zákonem stanovené výjimky vyprázdněna a omezuje se pouze na ty případy, kdy nejde o přijetí žádných rozhodnutí (např. vyhotovení účetní závěrky)¹²².

3.1.2. Komanditní společnost

Komanditní společnost je upravena v § 118-131 ZOK. Ačkoliv je zákonem řazena do osobních obchodních společností, vykazuje některé prvky kapitálových obchodních společností (např. vkladová povinnost komanditisty).

Definici komanditní společnosti obsahuje znění § 118 odst. 1 ZOK, kde je definována jako společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (komplementář).

Stejně jako v. o. s. tak ani komanditní společnost nemá formalizovanou vnitřní strukturu orgánů, která by se podobala struktuře orgánů kapitálových společností. Přesto ale rozlišujeme nejvyšší orgán, kterými jsou všichni společníci a statutární orgán, který tvoří komplementáři v souladu se zněním § 46 ZOK. Společenská smlouva může určit, že statutárním orgánem bude pouze jeden nebo jen několik komplementářů, zároveň může stanovit, že některý z komplementářů může být stanoven neodvolatelným statutárním orgánem¹²³. Dle ustanovení § 125 odst. 2 ZOK při rozhodování nejvyššího orgánu zvlášť hlasují komplementáři a zvlášť komanditisté. Domnívám se, že postačí většinové rozhodování dle obecných pravidel obsažených v občanském zákoníku (§ 156 odst. 1 ObčZ), jelikož zákon žádnou zvláštní úpravu hlasování neobsahuje. Na rozdíl od v. o. s. se v rozhodování všech společníků nevyžaduje jednomyslnost.

Co se týká rozdělení působnosti mezi orgány komanditní společnosti, nastává obdobný problém jako v případě v. o. s. Ačkoliv by se nabízela možnost přehlednějšího rozdělení rolí (např. komplementářům by náleželo obchodní vedení a komanditistům nikoli), aktuální právní úprava rozdělení působnosti nečiní, a proto je třeba si to ujednat ve společenské smlouvě¹²⁴.

Bohužel i v případě komanditní společnosti se setkáváme s nejasnou právní úpravou rozdělení působnosti. Znění § 125 odst. 2 ZOK, které by mělo přinášet pro komanditní společnost jasné vymezení působnosti, v této otázce dle mého názoru

---

¹²² POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 265 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹²³ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 283 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²⁴ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 275 ISBN 978-80-7400-867-2.

mnohé nepřináší. Pouze normuje režim pro „věci, které nepřísluší statutárnímu orgánu“. Což jsou kromě rozhodnutí o výplatě zisku dle § 34 ZOK a zastupování společnosti navenek v podstatě všechny.

3.1.3. Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské zájmové sdružení (dále též „EHZS“) je nadnárodní formou obchodní společnosti, které si klade za cíl ulehčit spolupráci drobným podnikatelům v rámci EU. EHZS je možné založit pouze na podporu podnikatelské činnosti svých členů, nikoli za účelem podnikatelským. Tento typ společnosti je ideální formou pro činnosti např. vědecko-výzkumné či pro společný vývoj nových technologií a výrobků¹²⁵.

Orgány EHZS jsou nejvyšší orgán tvořený společně jednajícími členy a statutární orgán, který tvoří jeden nebo více jednatelů¹²⁶. Jednatel EHZS může být osoba, která splňuje předpoklady a požadavky uvedené v článku 19 nařízení Rady, jakož i požadavky pro výkon funkce jednatele společnosti s ručením omezeným vymezené v ZOK¹²⁷. Jednatel jakožto statutární orgán zastupuje sdružení navenek. Na rozdíl od v. o. s. může funkci jednatele vykonávat i třetí osoba, tedy „nečlen“¹²⁸. V případě, že má sdružení více jednatelů, platí, že každý z těchto jednatelů je oprávněn zastupovat sdružení samostatně, nestanoví-li smlouva o sdružení něco jiného. Jednatelé jsou oprávněni zastupovat sdružení ve všech věcech. Z toho vyplývá, že sdružení zavazuje i takové jednání jednatele, které nespadá do předmětu sdružení. Právní úprava však pro tyto situace stanovuje výjimku spočívající v tom, že prokáže-li sdružení, že třetí osoba věděla či mohla vědět vzhledem k okolnostem, že jednání jednatele přesahuje předmět sdružení¹²⁹. V otázce odpovědnosti za porušení povinností jednatele se uplatní obdobný princip jako v případě jednatele společnosti s ručením omezeným¹³⁰.

3.2. Kapitálové obchodní společnosti

---

¹²⁵ RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. s. 207 ISBN 978-80-87713-19-8.

¹²⁶ Čl. 20 odst. 1 nařízení o EHZS

¹²⁷ § 8 odst. 1 ZEHZS

¹²⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 540 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²⁹ Čl. 20 odst. 1 nařízení o EHZS

¹³⁰ § 8 odst. 2 ZEHZS

3.2.1. Společnost s ručením omezeným

Zákon definuje společnost s ručením omezeným (dále též „s. r. o.“) jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění¹³¹.

Společnost s ručením omezeným vytváří ze zákona dva orgány. Nejvyšším orgánem je valná hromada, na které společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti (§ 44 odst. 1 ZOK)¹³². Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů¹³³, kteří jsou řídicím a výkonným orgánem společnosti. Jednatelům přísluší řízení společnosti ve vnitřních vztazích a zároveň zastupovat společnost ve všech vnějších záležitostech. Kromě toho náleží jednatelům také zbytková působnost dle § 163 ObčZ.

Co se týče zastupování společnosti ve vnějších vztazích je třeba, aby společnost ve společenské smlouvě (zakladatelském právním jednání) určila, jakým způsobem budou vnější jednání realizována, v případě, že je ve společnosti více jednatelů. Zvolený způsob jednání podléhá zápisu do obchodního rejstříku a je pro společnost závazný. Právní jednání uskutečněná mimo rozsah zapsaný v obchodním rejstříku nejsou neplatná, avšak je třeba, aby byla bez zbytečného odkladu schválena. Pokud společnost úpravu způsobu jednání do společenské smlouvy nezakotví, bude se aplikovat podpůrné řešení zákona, a to tak, že oprávnění zastupovat společnost bude mít každý jednatel v plném rozsahu¹³⁴.

Výkon působnosti ve vnitřních věcech se soustřeďuje především do obchodního vedení (viz. předešlá kapitola). Působnost jednatele k obchodnímu vedení vymezuje obecně § 195 odst. 1. ZOK. Vzhledem k tomu, že obchodní vedení spadá do výhradní působnosti jednatelů, je prakticky nemožné provést jakýkoli zásah do této oblasti, jelikož zákon to nepřipouští¹³⁵. Tato autonomie rozhodování jednatelů je však spojena s povinností postupovat s péčí řádného hospodáře a řídit se pravidly podnikatelského úsudku (*business judgement rule*) a také s možnými sankcemi v podobě povinnosti hradit újmu vzniklou porušením těchto pravidel. Nicméně rozhodovací autonomie jednatelů je prolomena ve dvou případech:

---

¹³¹ § 132 odst. 1 ZOK

¹³² CHALUPA, Ivan, David REITERMAN a Jan GRINC. *Základy soukromého práva*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova skripta. s. 140 ISBN 978-80-7400-674-6. str. 140

¹³³ § 194 odst. 1 ZOK

¹³⁴ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 328 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹³⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 463 ISBN 978-80-7478-633-4.

- I. Dle § 190 odst. 3 ZOK si může valná hromada vyhradit rozhodnutí ve věci, která by jinak spadala do působnosti jiného orgánu.
- II. Jednatel má právo požádat valnou hromadu o pokyn týkající se obchodního vedení s tím, že není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře¹³⁶.

S ohledem na dikci zákona přísluší dále jednatelům povinnost řádného vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků a poskytování informací společníkům na základě jejich žádosti¹³⁷.

Jednatel s. r. o může fyzická i právnická osoba, a to buď společník, nebo osoba stojící mimo společnost. Jednatel musí být svéprávný a zároveň splňovat zákonné požadavky dle § 46 ZOK. Poměry jednatele a společnosti upravuje smlouva o výkonu funkce.

Jmenování jednatele do funkce spadá do působnosti valné hromady a pro přijetí rozhodnutí je třeba prostá většina. Společenskou smlouvou však může být stanoveno, že právo volit a odvolat jednatele je delegováno na jiný orgán společnosti např. dozorčí radu. První jednatele společnosti nejmenuje valná hromada, nýbrž zakladatele společnosti ve společenské smlouvě, jejich jmenování vyžaduje shodný projev vůle všech zakladatelů¹³⁸. S ohledem na ustanovení § 194a ZOK je možné jednatele ustanovit do funkce za pomoci tzv. vysílacího práva.

K zániku funkce jednatele může dojít jeho odvoláním, odstoupením, smrtí jednatele, anebo zánikem právnické osoby, která vykonává funkci jednatele, bez právního nástupce. V případě, že zanikne funkce jednatele dle výše popsaného, je valná hromada povinna zvolit nového jednatele do jednoho měsíce. Pokud nebude zvolen nový jednatel valnou hromadou, může jej jmenovat soud na návrh osoby, která dosvědčí právní zájem, a to na dobu, než bude zvolen nový jednatel, jinak může soud i bez návrhu společnost zrušit a nařídít její likvidaci¹³⁹. Funkce jednatele zaniká rovněž, pokud přestane splňovat předpoklady upravené v § 46, § 63 až § 69 ZOK.

Jednatele mohou také na základě ujednání ve společenské smlouvě tvořit kolektivní orgán, který rozhoduje většinou hlasů přítomných členů, přičemž

---

¹³⁶ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 329 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹³⁷ § 196 ZOK

¹³⁸ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 330 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹³⁹ § 198 ZOK

každému členovi náleží jeden hlas. V situaci, kdy u kolektivu jednatelů klesne jejich počet, dovoluje zákon jmenovat náhradní jednatele do příštího zasedání valné hromady¹⁴⁰.

Jednatelé jsou povinni dodržovat zákaz konkurenčního jednání dle znění § 199 ZOK (více v předešlé kapitole „zákaz konkurence“).

Kontrolním orgánem s. r. o. je dozorčí rada, která je však orgánem fakultativním. Dozorčí rada se povinně zřizuje v případě, že společnost s ručením omezeným je obchodníkem s cennými papíry nebo organizátorem regulovaného trhu¹⁴¹. Povinnost zřídit dozorčí radu dále vyplývá ze zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, a to v souvislosti s oprávněním zaměstnanců podílet se prostřednictvím jejich zástupců v dozorčí radě na správě společnosti, jestliže se společnost účastní přeshraniční fúze¹⁴².

Dozorčí rada bude zpravidla kolektivním orgánem, avšak může být i jednočlenná.

Funkci člena dozorčí rady s. r. o. může vykonávat jak fyzická, tak právnická osoba. Člen dozorčí rady musí splňovat jak obecné (§ 152 odst. 2 ObčZ), tak i speciální podmínky (§ 46 ZOK) výkonu funkce. Člen dozorčí rady musí postupovat s péčí řádného hospodáře a stejně jako v případě jednatele pro něj platí zákaz konkurenčního jednání (§ 201 odst. 5 ve spojení s § 199 ZOK). Funkce prvních členů dozorčí rady vzniká obdobně jako u prvních jednatelů, tedy ustanovením ve společenské smlouvě. Za trvání společnosti volí a odvolává členy dozorčí rady valná hromada. Kormě volby valnou hromadou, může funkce v dozorčí radě vzniknout kooptací či z postavení náhradníka¹⁴³. Stejně jako u jednatele, tak i v případě členství v dozorčí radě je možné uplatnit vysílací právo. Ve výjimečných případech může být člen dozorčí rady jmenován soudem¹⁴⁴. Dle znění § 448 odst. 3 ZOK je funkční období člena dozorčí rady tříleté, neurčí-li společenská smlouva či smlouva o výkonu funkce něco jiného.

Dozorčí rada vykonává pouze vnitřní kontrolu společnosti, nezastupuje společnost ve vnějších záležitostech. Výjimku z tohoto pravidla však představuje právo podat žalobu dle § 159 ZOK a návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné

---

¹⁴⁰ § 194 odst. 2 ZOK

¹⁴¹ § 6 odst. 1 písm. j) a § 38 odst. 1 písm. j) ZPKT

¹⁴² POKORNÁ, J. in Lasák, J.; Pokorná, J.; Čáp, Z.; Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 1047 ISBN 978-80-7478-537-5.

¹⁴³ § 201 odst. 5 ve spojení s § 454 ZOK

¹⁴⁴ § 201 odst. 5 ve spojení s § 198 ZOK

hromady dle § 191 ZOK. Dozorčí rada je především kontrolním orgánem, který ovšem plní i poradní funkce. Oprávnění dozorčí rady vymezuje § 201 odst. 2 ZOK:

- Dozorčí rada dohlíží na činnost jednatelů;
- Nahlíží do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontroluje tam obsažené údaje;
- Podává žalobu dle § 159 ZOK.

Další kompetence dozorčí rady vyplývají z její kontrolní funkce:

- Dozorčí rada může svolat valnou hromadu, vyžadují-li to její zájmy společnosti (§ 183 ZOK);
- Členové dozorčí rady se mohou domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady (§ 191 ZOK);
- Při řešení nebezpečí střetu zájmů vykonává dozorčí rada též kontrolní funkci (§ 54 až § 56 ZOK);
- Kromě zákonné úpravy působnosti dozorčí rady může zakladatelské právní jednání svěřit výkon dalších působností (např. jmenování a odvolávání jednatele)¹⁴⁵.

Funkce člena dozorčí rady zaniká jeho smrtí nebo zánikem osoby, odstoupením (§ 58 ZOK), odvoláním (§ 190 odst. 2 písm. c) ZOK), případně odvolání členů jmenovaných pomocí vysílacího práva (§ 201 odst. 5 ve spojení s § 448b ZOK). Členovi dozorčí rady náleží odměna za výkon funkce sjednaná ve smlouvě o výkonu funkce dle § 60 ZOK nebo na základě dalších titulů uvedených v § 61 ZOK (např. na základě vnitřního předpisu).

3.2.2. Akciová společnost

Dle zákona je akciovou společností (dále též „a. s.“) společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií¹⁴⁶. Akciová společnost představuje tradiční formu kapitálové společnosti, která povinně vytváří základní kapitál v zákonem stanovené výši (2.000.000,- Kč nebo 80.000 EUR)¹⁴⁷. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, statutární orgán se liší v závislosti na vnitřním uspořádání společnosti. Správa společnosti je delegována na profesionální management. V dualistickém systému vnitřní struktury se obligatorně zřizují představenstvo a dozorčí rada. V případě monistického

---

¹⁴⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 332 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁴⁶ § 243 odst. 1 ZOK

¹⁴⁷ § 246 odst. 2 ZOK

systému vnitřní struktury je obligatorně zřizována správní rada¹⁴⁸. Volbu systému vnitřního řízení je třeba provést ve stanovách společnosti (§ 397 odst. 1 ZOK).

2.2.2.1. Společná pravidla pro představenstvo, dozorčí radu a správní radu

V případě založení a. s. vzniká funkce člena představenstva, dozorčí rady nebo správní rady jeho jmenováním ve stanovách, a to jak v případě, že tyto členy volí a odvolává valná hromada, tak i v případě, kdy členy představenstva volí dozorčí rada (§ 250 odst. 3 písm. f) ZOK a § 123 ObčZ). Funkce členů volených orgánů akciové společnosti vzniká společně s okamžikem vzniku společnosti a funkční období je 3 roky¹⁴⁹.

Za trvání společnosti jsou členové volených orgánů a. s. voleni a odvoláváni takto:

- **Členové představenstva** jsou zásadně voleni a odvoláváni valnou hromadou, avšak nabízí se také možnost delegovat působnost volit a odvolávat členy představenstva na dozorčí radu, nebo společnost vydá akcie s vysílacím právem (§ 438a ZOK);
- **Členové dozorčí rady** jsou zásadně voleni a odvoláváni valnou hromadou, ledaže se ve společnosti uplatňuje zaměstnanecká participace¹⁵⁰, případně a. s. vydá akcie s vysílacím právem (§ 448b ZOK);
- **Členové správní rady** jsou zásadně voleni a odvoláváni valnou hromadou, ledaže společnost vydá akcie s vysílacím právem (§ 458 odst. 1 ZOK).

Členové představenstva, dozorčí rady i správní rady mohou být za určitých podmínek jmenování i soudem. Tato situace nastane, nebude-li člen voleného orgánu zvolen valnou hromadou (či dozorčí radou) do dvou měsíců od ukončení funkce dosavadního člena představenstva nebo nebude-li představenstvo, dozorčí rada či správní rada schopna plnit své funkce¹⁵¹.

---

¹⁴⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 611 ISBN 978-80-7478-961-8.

¹⁴⁹ § 439 odst. 2 ZOK pro představenstvo, § 448 odst. 3 ZOK pro dozorčí radu a § 457 odst. 2 ZOK pro správní radu

¹⁵⁰ Oprávnění zaměstnanců obsazovat část dozorčí rady. Toto oprávnění lze aplikovat pouze na a. s. s dualistickým systémem vnitřní správy s více než 500 zaměstnanci v pracovním poměru. Ti pak volí 1/3 dozorčí rady dle § 448 odst. 2 ZOK.

¹⁵¹ § 443 odst. 1 ZOK

Zvláštním způsobem vzniku funkce člena představenstva, dozorčí rady i správní rady je kooptace a náhradnictví (více k tomuto v kapitole vznik funkce).

Pro představenstvo, dozorčí radu a správní radu obecně platí, že jsou tříčlenné, neurčí-li stanovy jinak. Počet členů volených orgánu a. s. není zásadně omezen, a proto zákon připouští, aby akciová společnost měla například jednočlenné představenstvo, jednočlennou dozorčí radu nebo správní radu – ovšem v tomto případě by se nejednalo o kolektivní orgán. Vícečlenné představenstvo, dozorčí rada i správní rada musí ze svého středu zvolit předsedu, kterého zároveň může i odvolat. Stanovy mohou určit, že předsedu představenstva, dozorčí rady i správní rady volí jiný orgán¹⁵².

Z dikce zákona vyplývá, že představenstvo, dozorčí rada a správní rada, která tvoří kolektivní orgán rozhoduje o záležitostech společnosti ve sboru¹⁵³. Způsob usnášení je podroben obecné úpravě v občanském zákoníku (§ 156 a 158 odst. 1 ObčZ). Z ustanovení § 440 odst. 1, § 449 odst. 2 a § 461 odst. 1 ZOK vyplývá, že představenstvo, dozorčí rada i správní rada jakožto kolektivní orgán zásadně rozhoduje většinou hlasů, ledaže stanovy určí vyšší počet hlasů. Každý z členů voleného orgánu má jeden hlas. V případě rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedy kolektivního orgánu¹⁵⁴.

O zasedání představenstva, dozorčí rady i správní rady a zejména přijatých rozhodnutí musí být vyhotoven zápis podepsaný předsedou nebo jiným předsedajícím a zapisovatelem¹⁵⁵. Zápis z jednání představenstva, dozorčí rady i správní rady představuje důležitý důkazní prostředek, kterým členové volených orgánů disponují pro případ, kdy by bylo soudem přezkoumáváno, zda jednali s péčí řádného hospodáře. V tomto případě leží tíha důkazního břemene na členech volených orgánů, oni jsou povinni doložit, že jednali v souladu s péčí řádného hospodáře¹⁵⁶.

Mezi základní povinnosti člena představenstva, dozorčí rady i správní rady patří:

- Povinnost vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře;
- Povinnost osobního výkonu funkce (§ 159 odst. 2 ObčZ);

---

¹⁵² POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 384 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁵³ § 156 odst. 1 ObčZ

¹⁵⁴ § 44 odst. 3 ZOK

¹⁵⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 646 ISBN 978-80-7478-961-8. str. 646

¹⁵⁶ § 52 odst. 1 ZOK

- Informační povinnost (§ 357 až § 360 ZOK), (§ 446 odst. 1 ZOK ve spojení s § 456 odst. 2); člen voleného orgánu má také povinnost informovat o zániku své funkce z důvodu ztráty předpokladů pro výkon funkce nebo z důvodu možného střetu zájmů (§ 54 ZOK)

Zvláštní povinností členů představenstva, dozorčí rady i správní rady, která je zákonem normována v rámci úpravy akciové společnosti, je povinnost zdržet se konkurenčního jednání.

Funkce člena představenstva, dozorčí rady i správní rady zaniká smrtí nebo zánikem osoby, odvoláním z funkce, diskvalifikací, uplynutím funkčního období, odstoupením z funkce dle § 58 ZOK či ztrátou předpokladů pro výkon funkce. Člen dozorčí rady, který byl do své funkce zvolen zaměstnanci, může být odvolán pouze zaměstnanci. Stejný princip se uplatní pro členy představenstva, dozorčí rady či správní rady jmenované na základě vysílacího práva – odvolat z funkce přísluší akcionářům s vysílacím právem.

2.2.2.2. Dualistický systém

Statutárním orgánem akciové společnosti s dualistickým vnitřním uspořádáním je představenstvo¹⁵⁷. Tomuto obligatorně zřízovanému orgánu náleží vnitřní působnost. Představenstvo rozhoduje v otázkách obchodního vedení společnosti, jímž se v souladu s judikaturou rozumí:

- Rozhodování o personálních záležitostech (např. rozhodování o odměňování či vzdělávání zaměstnanců);
- Rozhodování o finančních otázkách (např. financování závodu, přijetí úvěru atd.);
- Rozhodování o obchodních a provozních záležitostech (např. reklama a propagace, zajišťování prodeje atd.);
- Rozhodování o nabývání majetku a jeho převodu na třetí osoby;
- Rozhodování o přemístění provozovny společnosti¹⁵⁸.

Kromě obchodního vedení je představenstvo orgánem strategického a koncepčního řízení společnosti. Strategickým a koncepčním řízením se rozumí schvalování koncepce podnikatelské činnosti, která vymezuje rámec podnikatelských činností dotčené společnosti, případně strategické směřování

¹⁵⁷ § 435 odst. 1 ZOK

¹⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019

jednotlivých oblastí podnikání společnosti¹⁵⁹. Zákon zakazuje udělovat členům představenstva pokyny týkající se obchodního vedení. Výjimku tvoří koncernové pokyny dle § 51 odst. 2 ZOK. Zákaz se ovšem nevztahuje na pokyny týkající se strategického nebo koncepčního řízení společnosti. Usuzuji, že s ohledem na § 163 ObčZ náleží strategické a koncepční řízení do zbytkové působnosti představenstva.

Představenstvo je také odpovědné za řádné vedení účetnictví a vyhotovování účetních závěrek (řádnych, mimořádných, konsolidovaných či mezitímních), které předkládá valné hromadě¹⁶⁰. Dále má povinnost zajišťovat vypracování dokumentů týkajících se podnikatelské a jiné činnosti společnosti, tj. např. výroční zpráva, zpráva o podnikatelské činnosti a stavu majetku společnosti nebo zprávu o vztazích (§ 435 odst. 5 ZOK).

Ve vztahu k valné hromadě vykonává představenstvo významnou úlohu. Představenstvo svolává valnou hromadu, zařazuje záležitosti na valnou hromadu na návrh kvalifikovaného akcionáře (§ 366 ZOK) či rozhoduje o odmítnutí vysvětlení na valné hromadě.

Dle znění § 433 odst. 2 ZOK odpovídá za vyhotovení úplného znění stanov, když jsou dotčeny změnou.

Dále vykonává působnost, kterou zákon přiznává výslovně představenstvu – např. § 324 odst. ZOK stanovisko k veřejnému návrhu smlouvy nebo dle § 303 ZOK ve vztahu odpovědnosti za splnění povinností při nabývání vlastních akcií.

Kromě vnitřní působnosti náleží představenstvu i vnější působnost projevující se v oprávnění zastupovat akciovou společnost ve všech jejích věcech¹⁶¹.

Dozorčí rada akciové společnosti je druhým obligatorním kontrolním orgánem v dualistickém vnitřním uspořádání (§ 446 odst. 1 ZOK). Působnost dozorčí rady lze rozlišit na působnost zákonnou a na působnost založenou stanovami. Obecně platí zásada, která zakazuje, aby stanovy nebo usnesení jakékoli orgánu a. s. dozorčí radě její zákonnou působnost omezily nebo odebraly. To však

---

¹⁵⁹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 375 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁶⁰ § 435 odst. 4 ZOK

¹⁶¹ § 164 ObčZ

neznamená, že působnost dozorčí rady nemůže být nad rámec zákona rozšířena¹⁶². Členem dozorčí rady se může stát pouze osoba (fyzická i právnická) splňující zákonné podmínky způsobilosti k výkonu funkce a zároveň není členem představenstva dotčené společnosti ani jinou osobou oprávněnou podle zápisu v obchodním rejstříku za tuto společnost jednat (§ 448 odst. 4 ZOK).

Dozorčí rada především dohlíží na výkon působnosti představenstva a na samotnou činnost společnosti. Právní úpravu obsahují § 446 a § 447 odst. 1 až 3 ZOK. Dozorčí rada je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů (např. účetní knihy, smlouvy a jiné dokumenty), které se týkají činnosti společnosti. Dále kontroluje jakékoli podnikatelské i nepodnikatelské aktivity společnosti vztahující se k třetím osobám či orgánům veřejné moci. Z hlediska vnitřní stránky činnosti společnosti je dozorčí rada současně oprávněna kontrolovat plnění povinností vůči zaměstnancům, odborovým organizacím, případně vůči akcionářům, a to jak z hlediska zákona, tak i z hlediska stanov společnosti¹⁶³.

Zákon vymezuje řadu zvláštních kontrolních činností, jež náležejí do působnosti dozorčí rady. Z hlediska uskutečnění kontroly v čase rozlišujeme:

I. Předběžnou kontrolu (*ex ante*)

- Udělování předchozího souhlasu dozorčí rady k určitým právním jednáním představenstva dle § 49 ZOK,
- Zákon umožňuje být dozorčí radě orgánem poskytující souhlas k převodu akcií na jméno dle § 272 ZOK,

II. Následnou kontrolu (*ex post*)

- Přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami dle § 83 odst. 1 a 3 ZOK,
- Přezkum rozhodnutí představenstva o odmítnutí vysvětlení dle § 360 odst. 2 ZOK,
- Přezkum výkonu působnosti představenstva na žádost kvalifikovaného akcionáře dle § 370 ZOK,
- Přezkum účetní závěrky, návrhu na rozdělení zisku nebo úhrady ztráty dle § 447 odst. 3 ZOK.

---

¹⁶²DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 684 ISBN 978-80-7478-961-8.

¹⁶³ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 377 ISBN 978-80-7400-867-2.

Další zákonná působnost dozorčí rady souvisí se střetem zájmů mezi členy představenstva a společností jako takovou, kde vystupuje jako nástroj na potlačení těchto konfliktů. K zamezení střetu zájmů náleží dozorčí radě tato oprávnění:

- S ohledem na znění § 54 odst. 4 může pozastavit výkon funkce člena představenstva, který oznámí střet zájmů,
- Je oprávněna zakázat uzavření smlouvy, která není v zájmu společnosti dle § 56 odst. 2 ZOK,
- Schvaluje smlouvu o výkonu funkce a plnění pro členy představenstva dle § 61 a § 438 odst. 2 ZOK,
- Určuje člena dozorčí rady, který zastupuje společnost v řízení před soudy a jinými orgány proti členovi představenstva dle § 447 odst. 4 ZOK.

Nedílnou součástí působnosti dozorčí rady je i řada informačních povinností, které náleží dozorčí radě vůči valné hromadě.

Vůči valné hromadě vykonává dozorčí rada tyto povinnosti:

- Podává zprávy valné hromadě dle § 55 odst. 3 ZOK,
- Informuje valnou hromadu o výsledcích přezkumu zprávy o vztazích a sděluje svá stanoviska obsahující vyrovnání újmy dle § 83 odst. 1 a 3 ZOK,
- Dozorčí rada předkládá valné hromadě vyjádření k účetní závěrce, návrhu na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhradě újmy dle § 447 odst. 3 ZOK,
- Členové dozorčí rady se zúčastňují valné hromady a pověřený člen dozorčí rady seznamuje valnou hromadu s výsledky činnosti rady dle § 449 odst. 1 ZOK.

Do zákonné působnosti dozorčí rady patří kromě výše uvedeného i právo svolat valnou hromadu (§ 404 ZOK), právo požádat o slovo (§ 449 odst. 1 ZOK), oprávnění člena dozorčí rady vznést protest proti usnesení valné hromady a nechat protest zapsat do zápisu z valné hromady (§ 424 ve spojení s 423 odst. 2 písm. f) ZOK) či právo na soudem vyslovenou neplatnost usnesení valné hromady dle § 428 ZOK.

Kromě zákonné působnosti mohou stanovy založit působnost dozorčí rady k povolání a odvolání členů představenstva dle § 438 odst. 1 ZOK, schválení smlouvy o výkonu funkce člena představenstva voleného dozorčí radou (§ 438 odst.

2 ZOK), schválení vnitřního předpisu společnosti, ze kterého vyplývá právo na odměnu člena představenstva voleného dozorčí radou za výkon funkce (§ 61 odst. 1 ZOK), a schválení odměny člena představenstva voleného dozorčí radou, které vyplývá z usnesení dozorčí rady za výkon funkce (§ 61 odst. 1 ZOK). Neurčí-li stanovy nic, dozorčí rada touto působností nedisponuje¹⁶⁴.

2.2.2.3. Monistický systém

Monistickým systémem akciové společnosti se rozumí takový systém vnitřního uspořádání, ve kterém se zřizuje pouze správní rada¹⁶⁵. Nejvyšším orgánem společnosti je stejně jako v případě dualistického systému valná hromada nebo v případě jednočlenné společnosti jediný akcionář¹⁶⁶. Správní rada má dvojí postavení jednak vykonává funkci statutárního orgánu, a také funkci orgánu kontrolního¹⁶⁷. Členem správní rady se může stát pouze osoba (fyzická i právnická) splňující zákonné podmínky způsobilosti k výkonu funkce. Správu akciové společnosti s monistickým vnitřním uspořádáním lze přirovnat ke společnosti s ručením omezeným, která nezřídila dozorčí radu. Na rozdíl od společnosti s ručením omezeným, ve které mají společníci přímé právo kontroly a právo nahlédnout do dokladů společnosti (§ 155 ZOK), mají akcionáři v monistické a. s. pouze právo na vysvětlení (§ 357 a násl. ZOK).

V rámci dobré správy a řízení společnosti (*corporate governance*) dochází k rozdělení členů správní rady na tzv. výkonné členy správní rady (*executive members*), jejichž hlavní náplní je každodenní řízení společnosti, včetně obchodního vedení, a tzv. nevýkonné členy správní rady (*non-executive members*), kteří vykonávají ve správní radě kontrolní funkci. Uvedené rozdělení vnitřních funkcí zákon nepředpokládá ani nevyžaduje, tudíž záleží na rozhodnutí konkrétní akciové společnosti¹⁶⁸.

Správní radě v rámci monistické struktury náleží strategické a koncepční řízení společnosti, základní zaměření obchodního vedení a prosté obchodní vedení¹⁶⁹. Strategické a koncepční řízení a obchodní vedení společnosti v rámci

---

¹⁶⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). s. 689

¹⁶⁵ § 396 odst. 2 ZOK

¹⁶⁶ § 44 odst. 1 a § 11 a násl. ZOK

¹⁶⁷ Což vyplývá např. z § 458 odst. 2 ZOK, který členům správní rady ukládá pravidla střetu zájmů pro kontrolní orgán společnosti.

¹⁶⁸ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 379 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁶⁹ § 456 odst. 2 ZOK

monistické struktury sdílí stejnou náplň jako v případě představenstva v dualistickém systému, proto nepovažuji za nutné znovu uvádět jednotlivé definice. Jak jsme již zmiňoval správní rada rozhoduje také o základním zaměření obchodního vedení. To je třeba chápat jako vytyčený prostor, v němž se může obchodní vedení pohybovat. Jako příklad bych uvedl plán výroby, odbytu, finanční plán atd. Základní zaměření obchodního vedení není možné delegovat, a to ani vertikálně, ani horizontálně¹⁷⁰.

Z hlediska vnitřní působnosti správní rada odpovídá za řádné vedení účetnictví a vyhotovování účetních závěrek a zajišťuje vypracování zpráv (výroční zpráva, zpráva o vztazích či zpráva o podnikatelské činnosti a stavu majetku,) a jiných dokumentů, které se týkají podnikatelské činnosti¹⁷¹. Správní rada svolává valnou hromadu, zařazuje záležitosti na valnou hromadu na návrh kvalifikovaného akcionáře či rozhoduje o odmítnutí vysvětlení na valné hromadě. Obdobně jako představenstvo odpovídá za vyhotovení úplného znění stanov za podmínek uvedených v § 433 odst. 2 ZOK. Správní radě přísluší též tzv. zbytková působnost dle § 163 ObčZ¹⁷². Do působnosti správní rady patří i tzv. zvláštní působnost, kterou zákon výslovně svěřuje správní radě, a to v zásadě ve stejném rozsahu, ve kterém takovou působnost svěřuje představenstvu¹⁷³.

Správní radě náleží rozhodovat o základním zaměření dohledové činnosti¹⁷⁴. Dle znění § 456 odst. 4 ZOK je zakázáno, aby správní rada delegovala rozhodování o základním zaměření dohledu nad činností společnosti. Z výše uvedeného usuzuji, že se jedná o určení strategických priorit z hlediska dohledu nad tím, že podnikatelská a jiná činnost společnosti je uskutečňována v souladu se zákonem a stanovami společnosti.

Správní radě náleží též individuální kontrolní oprávnění. Na rozdíl od dozorčí rady zákon nestanoví žádné kontrolní nástroje, které má správní rada k dispozici. Je tomu tak z toho důvodu, že správní rada je zároveň statutárním orgánem, a proto má neomezenou působnost z hlediska výkonu kontroly činnosti

---

¹⁷⁰ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 380 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁷¹ § 456 odst. 5 a 6 ZOK

¹⁷² ŠTENGLOVÁ, I. in ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 967 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁷³ Viz. § 324 odst. 2 ZOK ve vztahu k veřejnému návrhu smlouvy či § 303 ZOK ve vztahu k odpovědnosti za splnění povinností při nabývání vlastních akcií.

¹⁷⁴ § 456 odst. 4 ZOK

společnosti. O provedení kontroly rozhoduje správní rada v kolektivně¹⁷⁵. Výjimku zakládá možnost rozdělení působnosti, kdy výkon dohledu nad činností společnosti je svěřen nevýkonným členům dozorčí rady.

Členům správní rady rovněž náleží oprávnění zastupovat akciovou společnost ve všech věcech dle § 164 ObčZ.

3.2.3. Evropská společnost (Societas Europea)

Evropská společnost (dále též „SE“) je nadnárodní forma akciové společnosti, jejímž právním základem je nařízení ES č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti. SE je právnickou osobou ve formě akciové společnosti¹⁷⁶. Základní kapitál společnosti musí činit nejméně 120.000 EUR¹⁷⁷. Na rozdíl od akciové společnosti dle české právní úpravy je možné evropskou společnost založit pouze z již existujících společností, přičemž zde musí být obsažen nadnárodní prvek¹⁷⁸. SE může být založena pouze čtyřmi způsoby:

- I. fúzí akciových společností,
- II. založením evropského holdingu,
- III. založením dceřiné evropské společnosti, nebo
- IV. přeměnou akciové společnosti na evropskou společnost¹⁷⁹.

Nejvyšším orgánem evropské společnosti je valná hromada. Nařízení o statutu SE umožňuje zakladatelům si zvolit vnitřní uspořádání společnosti, a to buď dualistický systém, anebo monistický systém¹⁸⁰. Kromě toho nařízení stanoví pravidla, která jsou společná pro oba systémy:

- Členové orgánů společnosti jsou jmenováni na dobu stanovenou ve stanovách, která však nesmí přesahovat šest let (čl. 46 bod 1 nařízení o statutu SE);
- Stanovy mohou určit, že členem orgánu je i právnická osoba, pokud však jmenuje fyzickou osobu, aby vykonávala její funkce v dotčeném orgánu (čl. 47 bod 1 nařízení o statutu SE);

---

¹⁷⁵ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). s. 381 ISBN 978-80-7400-867-2.

¹⁷⁶ Čl. 1 odst. 1 a 3 nařízení o statutu SE

¹⁷⁷ Čl. 4 odst. 2 nařízení o statutu SE

¹⁷⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 546 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹⁷⁹ Čl. 17 a násl.; čl. 32 a násl.; čl. 35 a násl.; čl. 37 a násl. nařízení statutu o SE

¹⁸⁰ Čl. 39 a násl. nařízení statutu o SE pro dualistický systém a čl. 43 a násl. nařízení statutu o SE pro monistický systém

- Členem kteréhokoli orgánu SE ani zástupcem člena nesmí být osoba, která podle právních předpisů členského státu, ve kterém se nachází sídlo SE, není způsobilá být členem odpovídajícího orgánu akciové společnosti řídící se právem tohoto členského státu, nebo není způsobilá být členem odpovídajícího orgánu akciové společnosti řídící se právem členského státu v důsledku soudního nebo správního rozhodnutí vydaného v tomto členském státě (čl. 47 bod 2 nařízení o statutu SE);
- Ve stanovách mohou být určeny zvláštní požadavky na ty členy orgánů společnosti, které zastupují akcionáře (čl. 47 bod 3 nařízení o statutu SE);
- Stanovy SE uvádějí druhy jednání, které musí v dualistickém systému schválit řídicímu orgánu dozorčí orgán nebo které vyžadují výslovné rozhodnutí správního orgánu v monistickém systému (čl. 48 bod 1 nařízení o statutu SE);
- Členové orgánů SE nesmějí ani poté, co přestanou zastávat funkci, sdělovat informace o SE, jejichž šíření by mohlo poškodit zájmy společnosti, s výjimkou případů, ve kterých předání informací požadují nebo povolují vnitrostátní právní předpisy vztahující se na akciové společnosti nebo ve kterých je sdělení ve veřejném zájmu (čl. 49 nařízení o statutu SE);
- Pro schopnost usnášet se platí, že musí být přítomna nejméně polovina členů orgánu a rozhodování se děje většinou přítomných, přičemž v případě rovnosti hlasů má rozhodující hlas předseda (čl. 50 bod 1 a 2 nařízení o statutu SE);
- Podle národních akciových předpisů se řídí odpovědnost členů řídicích, dozorčích a správních orgánů za ztráty nebo škody, které vznikly v důsledku porušení jim uložených povinností při výkonu funkce (čl. 51 nařízení o statutu SE).

Nářízení se však nedotýká vnitrostátních právních předpisů, které opravňují menšinu akcionářů nebo jiné osoby nebo orgány jmenovat některé členy orgánu společnosti. V případě českého práva se tato možnost projevuje v podobě vysílacího práva dle § 438a, a § 448a ZOK). Pokud to dovolí stanovy společnosti, může být část členů dozorčí rady volena též zaměstnanci SE.

2.2.3.1. Monistický systém SE

Nařízení o statutu SE obsahuje pouze několik pravidel upravující monistický systém. Z tohoto důvodu je právní úprava obsažena v zákoně o obchodních korporacích a zákoně č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Výše zmíněný zákon ve vztahu ke správní radě určuje pouze to, že správní rada musí mít nejméně tři členy. Stanovy určí počet členů, který však nesmí překročit osmnáct členů¹⁸¹.

Dle článku 43 je správní rada orgánem, který řídí společnost. Člena nebo členy správního orgánu jmenuje valná hromada. Správní orgán zasedá v intervalech stanovených stanovami, nejméně však jednou za tři měsíce, aby projednal průběh a předpokládaný vývoj podnikání SE. Každý člen správního orgánu je oprávněn se dozvědět veškeré orgánu předané informace. Správní orgán zvolí ze svého středu předsedu. Jmenují-li polovinu členů zaměstnanci, může být za předsedu zvolen pouze člen jmenovaný valnou hromadou akcionářů¹⁸². Pro rozhodování správní rady SE se užije úprava § 461 ZOK.

2.2.3.2. Dualistický systém SE

V případě SE s dualistickým systémem vnitřní správy je zřizován řídicí a kontrolní orgán. Řídicí orgán odpovídá za řízení SE a jeho členy jmenuje a odvolává dozorčí orgán. Členský stát však může vyžadovat nebo umožnit, aby ve stanovách bylo stanoveno, že člena nebo členy řídicího orgánu jmenuje a odvolává valná hromada za stejných podmínek, jaké platí pro akciové společnosti se sídlem na jeho území. Nikdo nesmí být současně členem řídicího i dozorčího orgánu téže SE. Dozorčí orgán však může jmenovat jednoho ze svých členů, aby jednal jako člen řídicího orgánu v případě, že toto místo není obsazeno. Po tuto dobu se pozastavují funkce dotyčné osoby jako člena dozorčího orgánu. Počet členů řídicího orgánu nebo pravidla pro jeho stanovení uvádějí stanovy SE. Členský stát však může stanovit jejich nejnižší nebo nejvyšší počet¹⁸³.

Dozorčí orgán dohlíží na práci řídicího orgánu, avšak sám není oprávněn řídit SE. Členy dozorčího orgánu jmenuje valná hromada. Počet členů dozorčího orgánu nebo pravidla pro jeho stanovení uvádějí stanovy. Členský stát však může stanovit nejnižší nebo nejvyšší počet členů dozorčího orgánu pro SE se sídlem na

---

¹⁸¹ § 26 zákona o SE

¹⁸² Čl. 43 až 45 nařízení o statutu SE

¹⁸³ Čl. 39 odst. 1 až 4 nařízení o statutu SE

jeho území¹⁸⁴. Článek 41 nařízení zakládá povinnost řídicímu orgánu informovat dozorčí orgán nejméně jednou za tři měsíce o průběhu a předpokládaném vývoji podnikání SE. Kromě pravidelných informací podává řídicí orgán neprodleně také informace týkající se událostí, které by mohly mít na společnost významný vliv¹⁸⁵. Dozorčí orgán je oprávněn od řídicího orgánu požadovat, aby mu poskytl jakékoli informace, které jsou potřebné pro výkon dohledu a může provést nebo nechat provést jakákoli šetření potřebná k výkonu jeho povinností¹⁸⁶. Dozorčí orgán zvolí ze svého středu předsedu. Jmenují-li polovinu členů zaměstnanci, může být za předsedu zvolen pouze člen jmenovaný valnou hromadou akcionářů¹⁸⁷.

SE mající sídlo v ČR bude v dualistickém vnitřním uspořádání zřizovat představenstvo, které odpovídá za řízení SE. Představenstvu bude stejně jako v úpravě české a. s. náležet obchodní vedení. Obecně platí, že počet členů řídicího orgánu upravují stanovy SE¹⁸⁸. Český zákon o evropské společnosti neuvádí pravidla pro počet členů představenstva. Zákon o obchodních korporacích stanovuje, že představenstvo má 3 členy, pokud stanovy neurčí jinak. Z výše uvedeného vyplývá, že počet členů představenstva je plně v rozhodovací působnosti akcionářů SE.

Evropská společnost s dualistickým systémem správy mající sídlo na území ČR, je povinna zřídit dozorčí radu, která v tomto případě představuje orgán vnitřního dohledu.

Členy dozorčí rady jmenuje valná hromada. Výjimkou je jmenování prvních členů, kteří mohou být jmenováni stanovami. Zákon o evropské společnosti nevyužil možnosti určení hranice minima a maxima pro počet členů dozorčí rady SE, navzdory skutečnosti, že nařízení o statutu SE toto nechalo na uvážení členských států¹⁸⁹. Obecnou úpravu obsahuje znění § 448 ZOK, které stanovuje, že dozorčí rada má tři členy, neurčí-li stanovy jinak. Počet členů dozorčí rady je tak stejně jako v případě představenstva v rukou akcionářů.

Informační povinnost představenstva vůči dozorčí radě je prakticky stejná jako v obecné úpravě obsažené v nařízení o statutu SE. Z článku 41 nařízení vyplývá, že každý člen dozorčího orgánu je oprávněn se dozvědět veškeré orgánu

---

¹⁸⁴ Čl. 40 odst. 1 až 3 nařízení o statutu SE

¹⁸⁵ Čl. 41 odst. 2 nařízení o statutu SE

¹⁸⁶ Čl. 41 odst. 3 a 4 nařízení o statutu SE

¹⁸⁷ Čl. 42 nařízení o statutu SE

¹⁸⁸ Čl. 39 odst. 4 nařízení o statutu SE

¹⁸⁹ Čl. 40 odst. 3 nařízení o statutu SE

podané informace. Český zákon o evropské společnosti toto oprávnění modifikuje, tak že každý člen dozorčí rady má právo na informace vůči představenstvu, avšak pouze pokud je to nezbytné pro jeho činnost v dozorčí radě a je-li to v důležitém zájmu společnosti. V případě sporu rozhodne o právu na informace člena dozorčí rady na jeho návrh nebo na návrh představenstva soud¹⁹⁰.

3.3. Družstva

3.3.1. Družstvo

Zákon o obchodních korporacích vymezuje družstvo jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání¹⁹¹. Od obchodních společností se družstvo odlišuje zejména tím, že počet jeho členů není uzavřen¹⁹². Družstvo je právnickou osobou, která musí mít alespoň tři členy¹⁹³. Orgány každého družstva jsou s výjimkou malého družstva členská schůze či orgán ji nahrazující (shromáždění delegátů § 670 a násl. ZOK, či dílčí členská schůze § 664 a násl. ZOK), představenstvo a kontrolní komise. Specifickým znakem družstva je, že pro všechny jeho orgány (s výjimkou likvidátora) platí, že jejich členy mohou být pouze členové družstva¹⁹⁴.

Členská schůze (§ 635 a násl. ZOK) je nejvyšším orgánem družstva. Do její působnosti patří rozhodovat o nejdůležitějších záležitostech družstva.

Statutárním orgánem družstva je představenstvo (§ 705 ZOK), které volí a odvolává nejvyšší orgán družstva¹⁹⁵. V případě tzv. malých družstev mohou stanovy určit, že se představenstvo nezřizuje a statutárním orgánem je předseda družstva (§ 726 odst. 1 ZOK). Představenstvo je kolektivní orgán, který má tři členy, ledaže stanovy určí vyšší počet členů. Představenstvo volí ze svých řad předsedu a popřípadě i jednoho či více místopředsedů, ledaže stanovy určí, že jsou voleni členskou schůzí¹⁹⁶. Představenstvo rozhoduje většinou hlasů všech svých členů¹⁹⁷ (ledaže stanovy určí vyšší počet) a v případě rovnosti hlasů je rozhodující

---

¹⁹⁰ § 25 zákona o SE

¹⁹¹ § 552 odst. 1 ZOK

¹⁹² CILEČEK, F. in ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 1057 ISBN 978-80-7400-799-6.

¹⁹³ § 210 odst. 1 ObčZ ve spojení s § 552 odst. 2 ZOK

¹⁹⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 469 ISBN 978-80-7478-735-5.

¹⁹⁵ § 656 písm. b) ZOK

¹⁹⁶ § 708 odst. 1 a 2 ZOK

¹⁹⁷ § 708 odst. 3 ZOK

hlas předsedy. O průběhu svého jednání a o svých rozhodnutích pořizuje představenstvo zápis, který podepisuje předsedající a zapisovatel. Zápis slouží jako důkazní prostředek při rozhodování, zda u člena představenstva došlo k porušení péče řádného hospodáře. Do zápisu se rovněž zaznamenává, kteří členové představenstva hlasovali proti jednotlivým usnesením nebo se zdrželi hlasování¹⁹⁸.

Představenstvu přísluší obchodní vedení, plní usnesení členské schůze, není-li v rozporu s právními předpisy (§ 706 ZOK), zajišťuje řádné vedení účetnictví (§ 707 ZOK) a vykonává další činnosti, které přísluší statutárnímu orgánu, a o kterých jsem pojednával v kapitole věnující se statutárnímu orgánu.

Kontrolním orgánem družstva je kontrolní komise (§ 715 a násl. ZOK). Kontrolní komise je kolektivní orgán, který musí mít nejméně tři členy (stanovy mohou určit vyšší počet). Jako kolektivní orgán volí svého předsedu a popřípadě i jednoho nebo více místopředsedů, ledaže stanovy tuto působnost svěří členské schůzi. Obdobně jako u představenstva rozhoduje kontrolní komise většinou hlasů svých členů¹⁹⁹.

Kontrolní komise kontroluje veškerou činnost družstva, projednává stížnosti členů a může požadovat jakékoli informace a doklady o hospodaření družstva. Při svém výkonu je zcela nezávislá na ostatních orgánech družstva²⁰⁰. V rámci své působnosti dává kontrolní komise písemné stanovisko ke každé účetní závěrce, k návrhu na rozdělení zisku nebo úhradě ztráty družstva a k návrhu na rozhodnutí o uhrazovací povinnosti členů. Zjistí-li kontrolní komise při výkonu své působnosti nedostatky, upozorní představenstvo a dohlíží na zjednání nápravy²⁰¹.

O průběhu svého jednání a o svých rozhodnutích pořizuje kontrolní komise zápis, který podepisuje předsedající a zapisovatel. V zápisu se jmenovitě uvedou členové kontrolní komise, kteří hlasovali proti jednotlivým usnesením nebo se zdrželi hlasování; u neuvedených členů se má za to, že hlasovali pro přijetí usnesení²⁰².

Vymezení zákazu konkurence je téměř shodné jak pro představenstvo, tak i pro dozorčí radu. Ze zákazu konkurence vyplývá, že členové volených orgánů nesmějí podnikat v předmětu družstva, být členy statutárního orgánu jiné právnické

---

¹⁹⁸ § 709 odst. 1 a 2 ZOK

¹⁹⁹ § 720 ZOK

²⁰⁰ § 715 ZOK

²⁰¹ § 716 ZOK

²⁰² § 721 odst. 1 a 2 ZOK

osoby se shodným předmětem činnosti či být současně členy představenstva (člen kontrolní komise) nebo kontrolní komise (člen představenstva)²⁰³.

Funkce ve voleném orgánu družstva zaniká smrtí, odstoupením, odvoláním z funkce, zánikem právnické osoby a volbou nového člena voleného orgánu, ledaže členská schůze rozhodne jinak – platí pouze pro člena představenstva (§ 712 odst. 1 ZOK). Zanikne-li však právnická osoba, která je členem voleného orgánu, s právním nástupcem, stává se členem voleného orgánu její právní nástupce²⁰⁴.

3.3.2. Evropská družstevní společnost

Evropská družstevní společnost (dále též „SCE“) je nadnárodní evropskou korporací, jež má právní formu družstva. Právní úprava SCE je zakotvena v nařízení Rady ES č. 1453/2003 ze dne 22. 7. 2003, o statutu evropské družstevní společnosti. V českém právním řádu je úprava evropské družstevní společnosti zakotvena v zákoně č. 307/2006 Sb., o evropské společnosti.

Nejvyšším orgánem SCE je valná hromada, které přísluší rozhodovat o nejdůležitějších otázkách SCE. Orgány řídicí a výkonné mohou být uspořádány v monistickém nebo dualistickém systému. Volba systému musí být zakotvena ve stanovách. Pro oba systémy platí, že členové dozorčích a výkonných orgánů jsou jmenováni na dobu určenou ve stanovách, která však nesmí překročit dobu šesti let. Členové orgánů mohou být jmenováni i opakovaně²⁰⁵.

Členem orgánu nesmí být:

- Osoba, která podle právních předpisů členského státu, ve kterém má SCE sídlo, nemůže být členem odpovídajícího orgánu družstva, které se řídí právem tohoto státu;
- Osoba, která nesmí být členem odpovídajícího orgánu družstva, které se řídí právem některého členského státu, na základě soudního nebo správního rozhodnutí vydaného v některém členském státě²⁰⁶.

2.2.5.1. Dualistický systém SCE

Evropská družstevní společnost s dualistickým systémem uspořádání má představenstvo, které je řídicím orgánem a kontrolní komisi, která je orgánem

---

²⁰³ Srov. § 710 a 722 ZOK

²⁰⁴ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 488 a 491 ISBN 978-80-7478-735-5

²⁰⁵ Čl. 45 odst. 1 a 2 nařízení o statutu SCE

²⁰⁶ Čl. 46 odst. 2 nařízení o statutu SCE

dozorčím. Oba tyto orgány musí mít nejméně tři členy.²⁰⁷ Členství v těchto orgánech je odděleno a uplatňuje se neslučitelnost funkcí. Řídícímu orgánu náleží jednání za společnost navenek a také běžné denní řízení SCE, za které též plně odpovídá. Členy řídicího orgánu jmenuje dozorčí orgán, případně valná hromada umožňují-li to stanovy. V čele řídicího orgánu stojí předseda, který svolává a řídí zasedání.

Dozorčí orgán dohlíží na činnost řídicího orgánu²⁰⁸. Členové dozorčího orgánu jsou do funkce ustanovováni a odvoláváni valnou hromadou²⁰⁹. Stejně jako v případě řídicího orgánu, tak i v případě dozorčího orgánu stojí v jeho čele předseda, který svolává schůze dozorčího orgánu a řídí jeho činnost. Řádný výkon dozorčího orgánu se odvíjí od povinnosti řídicího orgánu dozorčí orgán dostatečně informovat.

Konkrétně musí:

- Pravidelně informovat nejméně jednou za tři měsíce o průběhu a předpokládaném vývoji podnikání SCE;
- Neprodleně informovat o událostech, které by mohly mít významný dopad na SCE²¹⁰.

Dále je dozorčí orgán oprávněn požadovat od řídicího orgánu, aby mu poskytl jakékoliv informace potřebné pro výkon dozoru.

2.2.5.2. Monistický systém SCE

V monistickém systému je vedle valné hromady pouze jeden správní orgán, který řídí a zastupuje SCE při jednání s třetími osobami a před soudem²¹¹. Členy správního orgánu jmenuje valná hromada²¹². Správní orgán zasedá v časových intervalech určených stanovami, nejméně však jednou za tři měsíce, aby projednal průběh a předpokládaný vývoj podnikání SCE. každý člen správního orgánu je oprávněn seznámit se se všemi zprávami, dokumenty a informacemi, které jsou správnímu orgánu předloženy²¹³.

---

²⁰⁷ § 24 zákona o SCE

²⁰⁸ Čl. 39 odst. 1 nařízení o statutu SCE

²⁰⁹ Čl. 39 odst. 2 nařízení o statutu SCE

²¹⁰ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 569 ISBN 978-80-7478-735-5.

²¹¹ Čl. 42 odst. 1 nařízení o statutu SCE

²¹² Čl. 42 odst. nařízení o statutu SCE

²¹³ Čl. 43 odst. 1 a 2 nařízení o statutu SCE

V čele správního orgánu stojí předseda volený z řad členů správního orgánu, který svolává jeho schůze²¹⁴. Dle české právní úpravy SCE předseda správní rady organizuje a řídí její činnost a dohlíží na řádný výkon funkce orgánů SCE. O svých zjištěních a o činnosti správní rady informuje valnou hromadu²¹⁵.

Působnost správní rady upravuje český zákon o SCE tak, že správní radě svěřuje působnost určit v souladu s nařízením pravidla řízení činnosti SCE, ledaže si toto vyhradila k rozhodnutí její valná hromada, a dohlížet na jejich řádný výkon. Správní rada se může zabývat jakoukoliv záležitostí týkající se evropské družstevní společnosti, ledaže ji nařízení, tento zákon, zvláštní zákon nebo stanovy svěřují do působnosti valné hromady. Usnesení správní rady jsou pro všechny orgány evropské družstevní společnosti kromě valné hromady závazná²¹⁶.

Český zákon o SCE připouští, aby SCE měla generálního ředitele a pověřeného ředitele. Generální ředitel evropské družstevní společnosti monistické struktury je jejím statutárním orgánem. Jmenuje a odvolává jej správní rada. Generálním ředitelem může být současně jmenován i předseda správní rady. Kromě jednatelského oprávnění náleží generálnímu řediteli též obchodní vedení SCE. Funkce generálního ředitele je neslučitelná s funkcí prokuristy SCE²¹⁷.

Správní rada může na návrh generálního ředitele jmenovat jednoho či více pověřených ředitelů, pokud to ovšem stanovy nezakazují. Rozsah působnosti pověřeného ředitele určí správní rada po předchozí dohodě s generálním ředitelem. Funkce pověřeného ředitele je neslučitelná s funkcí generálního ředitele, člena správní rady či prokuristy SCE. Je-li jmenován více než jeden pověřený ředitel, platí, že je každý oprávněn k samostatnému obchodnímu vedení a k samostatnému jednání jménem evropské družstevní společnosti²¹⁸.

4. Komparace volených orgánů kapitálových společností

4.1. Společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)

Německou GmbH lze z hlediska formy a vnitřního uspořádání přirovnat k české společnosti s ručením omezeným. Právním základem GmbH je zákon o

---

²¹⁴ Čl. 44 nařízení o statutu SCE

²¹⁵ § 28 odst. 1 zákona o SCE

²¹⁶ § 27 odst. 1 a 2 zákona o SCE

²¹⁷ § 29 zákona o SCE

²¹⁸ § 30 zákona o SCE

GmbH (dále též „GmbHG“). Je považována za právnickou osobu a jako taková může samostatně nabývat práva a vytvářet závazky. Tato právní forma rovněž umožňuje striktní oddělení podnikatelského obchodního majetku od soukromého majetku. Společník GmbH ručí maximálně do výše svého podílu na majetku společnosti, což platí i pro společníky s. r. o. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada (*Gesellschafterversammlung*).

4.1.1. Jednatel

Statutárním orgánem je jednatel (*Geschäftsführer*). GmbH může mít jednoho, ale i více jednatelů (stejně jako s. r. o.). Jednatelem může být na rozdíl od české úpravy pouze fyzická osoba, splňující obdobné podmínky, jaké jsou kladeny na jednatele české společnosti s ručením omezeným²¹⁹.

Zákon svěřuje jmenování jednatele do rukou valné hromady²²⁰. Pokud společenská smlouva neobsahuje zvláštní ustanovení, je jednatel jmenován většinovým rozhodnutím (prostou většinou) společníků na valné hromadě²²¹.

Jmenování jednatele mohou společníci v zásadě kdykoli odvolat (§ 38 odst. 1 GmbHG). I v tomto případě se usnesení přijímá – při absenci jiných ustanovení ve společenské smlouvě – prostou většinou odevzdaných hlasů (§ 47 f. GmbHG). Jednatel je rovněž oprávněn kdykoli z funkce odstoupit. Prohlášení o odstoupení musí být učiněno vůči orgánu, který jej jmenoval, tj. zpravidla valná hromada. Funkce jednatele rovněž zaniká, pokud přestane splňovat předpoklady pro výkon funkce dle § 6 odst. 2 GmbHG, smrtí, uplynutím funkčního období nebo pokud dojde k fúzi společnosti²²². Obdobně jako v případě české s. r. o. řídí jednatel činnost společnosti (obchodní vedení), provádí usnesení valné hromady, svolává valnou hromadu (§ 49 GmbHG), má informační povinnost a zastupuje společnost navenek²²³.

Při výkonu funkce je jednatel povinen jednat s péčí řádného hospodáře (§ 43 odst. 1 GmbHG). Konkrétně se na jednatele jako orgán GmbH vztahují především následující zákonné povinnosti:

---

²¹⁹ § 6 GmbHG

²²⁰ § 6 odst. 3 věta 2, § 46 bod 5 GmbHG

²²¹ § 47 odst. 1 GmbHG

²²² TERBRACK, Christoph, 2021. Deutschland / II. Bestellung und Abberufung der Geschäftsführer: Deutsches Anwalt Office ...*Haufe.de News und Fachwissen* [online] [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: https://www.haufe.de/recht/deutsches-anwalt-office-premium/deutschland-ii-bestellung-und-abberufung-der-geschaeftsfuehrer_idesk_PI17574_HI14965120.html

²²³ ANDRELANG, 2022. Geschäftsführer Pflichten: rechtsverstöße vermeiden *Andrelang Law* [online] [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: <https://andrelang-law.de/geschaeftsfuehrer-pflichten/>

- povinnost zajistit řádné vedení účetnictví (§ 41 GmbHG).
- Povinnost předkládat roční účetní závěrku a zprávu o hospodaření (§ 42a GmbHG).
- Povinnost plnit daňové povinnosti GmbH (§ 34 německého daňového řádu - AO).
- Povinnost svolat valnou hromadu, je-li to nezbytné v zájmu GmbH (§ 49 GmbHG).
- Povinnost podat návrh na zahájení insolvenčního řízení na majetek GmbH nejpozději do tří týdnů poté, co se GmbH stane nesolventní nebo předluženou (§ 15a odst. 1 věta první insolvenčního zákona - InsO).

Kromě výše zmíněného je jednatel odpovědný také za následující zápisy do obchodního rejstříku:

- zápis společnosti do obchodního rejstříku podle § 7 GmbHG
- zápis jednatelů podle § 39 GmbHG
- zápis změn společenské smlouvy podle § 54 GmbHG
- zápis zvýšení a snížení základního kapitálu podle § 57 a 58 GmbHG
- Zápis zrušení společnosti podle § 65 GmbHG
- Zápis jednatelského oprávnění podle § 10 odst. 1 a § 39 odst. 1 GmbHG
- Zápis udělení a ukončení prokury (§ 53 HGB)

Společnost zastupují u soudu i mimo něj jednatelé. Je-li jmenováno více jednatelů, jsou všichni oprávněni zastupovat společnost pouze společně (vytváří kolektivní orgán), nestanoví-li společenská smlouva jinak²²⁴.

4.1.2. Dozorčí rada

Kontrolním orgánem GmbH je dozorčí rada, která je orgánem fakultativním. V případě, že se zřizuje dozorčí rada jako fakultativní orgán, použijí se dle znění § 52 GmbHG některá ustanovení německého zákona o akciových společnostech (*Aktiengesetz*). Podle § 52 GmbHG ve spojení s § 111 odst. 1 AktG je úkolem dozorčí rady především dohlížet na vedení společnosti. Tento úkol je popsán jako nezcizitelný; to znamená, že dozorčí rada nemůže být tohoto úkolu zbavena ani stanovami. To je však možné pouze tehdy, když společenská smlouva neurčí něco jiného. Dozorčí rada je rovněž povinna postupovat s péčí řádného hospodáře, povinností loajality a povinností mlčenlivosti. V případě porušení těchto

---

²²⁴ § 35 odst. 1 a 2 GmbHG

povinností jsou členové dozorčí rady obecně povinni uhradit společnosti škodu. Členům dozorčí rady může společnost za jejich činnost zpravidla poskytnout odměnu (§ 52 GmbHG ve spojení s § 113 AktG).

Vycházíme-li z § 101 AktG jsou členové dozorčí rady voleni valnou hromadou GmbH prostou většinou. Pokud společníci ve společenské smlouvě neučiní jiná ujednání, skládá se dozorčí rada ze tří členů (kolektivní orgán).²²⁵. Jmenování předsedy dozorčí rady není zákonem předepsáno. Ve většině případů má však dozorčí rada společnosti s ručením omezeným svého předsedu. Pokud tomu tak není, mohou členové dozorčí rady jmenovat předsedu na svém zasedání. Dozorčí rada společnosti s ručením omezeným rozhoduje na svých zasedáních usnesením²²⁶.

Pro členy dozorčí rady GmbH platí obdobná pravidla zákazu konkurence jako v české úpravě. Člen dozorčí rady se tedy nemůže stát jednatelem společnosti. Dále členem dozorčí rady nemohou být osoby, které jsou členy dozorčí rady deseti obchodních společností nebo zástupci společnosti podnikající ve stejném či obdobném předmětu podnikání²²⁷.

Při každé změně členů dozorčí rady jsou jednatele povinni neprodleně předložit obchodnímu rejstříku seznam členů dozorčí rady s jejich příjmením, jménem, vykonávanou profesí a bydlištěm (§ 52 čl. 3 GmbHG).

4.2. Společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a Limited company (Ltd.)

Limited company (dále též „Ltd.“) je forma korporátní struktury, která je k dispozici v zemích jako Velká Británie, Irsko a Kanada. Svými znaky se podobá české společnosti s ručením omezeným. Členové Ltd. mohou být stejně jako v případě české s. r. o. buď fyzické nebo právnické osoby. Limited company zřizuje dva orgány, a to *general meeting* (obdoba valné hromady) a *director* (obdoba jednatele).

Dle § 154 C.A. musí mít limited company alespoň jednoho jednatele. Maximální počet jednatelů není zákonem limitován. Odpovědnost jednatele

---

²²⁵ § 95 AktG

²²⁶ FIRMA.DE, 2022. Geschäftsführer Pflichten: rechtsverstöße vermeiden *Andrelang Law* [online]. [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: <https://andrelang-law.de/geschaeftsfuehrer-pflichten/>

²²⁷ § 100 odst. 2 AktG

(*director*) je zakotvena v zákonu Companies Act 2006, který lze přirovnat k českému zákonu o obchodních korporacích. Jednatel má následující povinnosti:

- Jednat ve prospěch společnosti (§ 172 C.A.);
- Povinnost snažit se o nezávislý úsudek (§ 173 C.A.);
- Projevovat rozumnou míru starostlivosti, znalostí a péle – péče řádného hospodáře (§ 174 C.A.);
- Nedostat se do střetu zájmů (§ 175 C.A.);
- Nepřijmout žádné plnění (benefity, úplatky) od třetí strany (§ 176 C.A.).

Jednatel je také odpovědný za řízení a vedení společnosti (obchodní vedení).

Má povinnost chránit zájmy společnosti a zajistit, aby společnost dodržovala zákonnou úpravu.

O volba a odvolání jednatele rozhoduje valná hromada (§ 168 C.A.).

Jednatel společnosti se může stát osoba, která:

- Dosáhla věku šestnácti let (§ 157 C.A.);
- Nebyla diskvalifikována soudem z funkce ředitele;
- Není v úpadku (*undischarged bankruptcy*).

Pravidla pro střet zájmů jednatele dle § 175 C. A. jsou srovnatelná s českou právní úpravou.

4.3. Akciová společnost (a. s.) a Aktiengesellschaft (AG)

Německý zákon o akciové společnosti vymezuje akciovou společnost v § 1 AktG. Dle znění tohoto paragrafu se jedná o společnost, která má právní subjektivitu a za své závazky ručí vůči věřitelům jen jměním a. s. Základní kapitál této společnosti je rozdělen na akcie²²⁸.

Vznik německé akciové společnosti je stejný jako v případě české právní úpravy, tedy zápisem do obchodního rejstříku. Teprve na základě této skutečnosti se stává právnickou osobou a je způsobilá právně jednat²²⁹.

Zákonná úprava AG počítá pouze s dualistickým modelem vnitřní správy. Nejvyšším orgánem je valná hromada, která představuje shromáždění akcionářů.

Do její působnosti spadá:

- Jmenování a odvolávání členů orgánů společnosti;
- Změna stanov;
- Stanovení auditora;

---

²²⁸ § 1 odst. 2 AktG

²²⁹ § 41 odst. 1 AktG

- Rozhodování o účetní závěrce;
- Zvýšení či snížení základního kapitálu; či
- Zrušení společnosti²³⁰.

4.3.1. Představenstvo

Představenstvo je druhým ze tří obligatorně zřizovaných orgánů společnosti. Do působnosti představenstva spadá především obchodní vedení společnosti. Představenstvo se může skládat z jednoho nebo více členů. U akciových společností se základním kapitálem převyšujícím tři miliony Euro musí být představenstvo složeno minimálně ze dvou členů, neurčí-li stanovy něco jiného. Členem představenstva může být na rozdíl od české úpravy pouze fyzická osoba²³¹.

Ze znění § 78 AktG vyplývá, že představenstvo zastupuje společnost před soudem i mimo něj. V případě absence představenstva zastupuje jeho funkci dozorčí rada. Je-li představenstvo složeno z více členů (tvoří kolektivní orgán), zastupují společnost společně a nerozdílně, avšak stanovy mohou určit, že člen představenstva zastupuje společnost samostatně či společně s prokuristou²³². Zastupování společnosti členy představenstva není možné omezit (viz. § 82 odst. 1 AktG).

Oproti české úpravě jsou členové představenstva voleni na kratší dobu, pouze na pět let. Zákon však dovoluje opětovné prodloužení funkčního období, a to na dobu pěti let. K prodloužení funkce je třeba souhlasu dozorčí rady, který musí být udělen nejpozději rok před zánikem funkce člena představenstva²³³. V případě hrubého porušení povinností může být člen představenstva odvolán dozorčí radou²³⁴.

Z dikce § 85 AktG je patrné, že chybí-li člen představenstva, je orgánem oprávněným k dočasnému jmenování soud. Funkce takto jmenovaného člena představenstva zaniká volbou nového člena představenstva. Soudem jmenovanému členu představenstva náleží odměna za výkon funkce dle ustanovení § 85 odst. 3 AktG.

---

²³⁰ § 119 AktG

²³¹ § 76 AktG

²³² § 78 AktG

²³³ § 84 odst. 1 AktG

²³⁴ § 84 odst. 3 AktG

O odměně člena představenstva za výkon jeho funkce rozhoduje dozorčí rada. Odměna dle § 87 AktG zahrnuje mzdu, podíl na zisku, náhradu výdajů, pojistné náhrady, provize, motivační odměny, práva na úpis akcií a vedlejší výhody jakéhokoli druhu. Zhorší-li se situace společnosti po stanovení tak, že by další poskytování odměn podle odstavce 1 bylo pro společnost nespravedlivé, sníží dozorčí rada, nebo v případě § 85 odst. 3 soud, na návrh dozorčí rady odměny na přiměřenou výši.

Zákaz konkurence platí pro oba právní řády. Členové představenstva nesmí bez souhlasu dozorčí rady podnikat nebo vykonávat činnost v oboru podnikání společnosti na vlastní účet nebo na účet třetích osob. Rovněž nesmí být bez souhlasu členem výkonné rady nebo jednatelem či osobně ručícím společníkem jiné obchodní společnosti. Poruší-li člen představenstva tento zákaz, může po něm společnost požadovat náhradu vzniklé újmy. Objektivní promlčecí doba činí tři měsíce od doby, co se o tom společnost dozvěděla, nejpozději však do pěti let od vznik újmy²³⁵.

Ustanovení § 90 AktG zakládá informační povinnost představenstva vůči dozorčí radě. Představenstvu vzniká povinnost informovat dozorčí radu o:

- obchodní politice a dalších zásadních otázkách podnikového plánování (zejména finančního, investičního a personálního plánování);
- ziskovosti společnosti, zejména návratnost vlastního kapitálu;
- průběhu hospodaření, zejména obratu a stavu společnosti; či
- obchodech, které mohou mít podstatný význam pro ziskovost nebo likviditu společnosti.

O výše zmíněných okolnostech je představenstvo povinno vypracovat zprávu. Zprávu týkající se obchodní politiky a dalších zásadních otázek musí vypracovat nejméně jednou ročně. Zprávu týkající se ziskovosti vypracuje představenstvo na zasedání dozorčí rady, jehož předmětem bude projednání účetní závěrky. Zprávu o průběhu hospodaření vypracuje představenstvo třikrát za rok, tedy kvartálně. Pro zprávu dle posledního výše zmíněného bodu platí, že musí být vypracována s dostatečným předstihem, aby měla dozorčí rada dostatečný prostor k vyjádření. Obdobu výše zmíněného bychom ve vztahu k českému představenstvu hledali marně.

---

²³⁵ § 88 AktG

Určitou paralelu k české právní úpravě představuje odpovědnost představenstva za vedení účetních knih dle § 91 AktG.

Členové představenstva mají povinnost jednat s péčí řádného hospodáře a povinnost mlčenlivosti (např. obchodní tajemství). Člen představenstva, který poruší tyto povinnosti, je dle § 93 AktG za ně odpovědný. Ustanovení o členech dozorčí rady se vztahuje i na jejich zástupce (§ 94 AktG).

4.3.2. Dozorčí rada

Dozorčí rada vykonává působnost kontrolního orgánu. Skládá se ze tří členů (jako v případě české a.s.), avšak stanovy společnosti mohou určit vyšší počet. Počet členů dozorčí rady musí dělitelný třemi. Členem dozorčí rady smí být pouze fyzická osoba²³⁶. Dozorčí rada volí ze svých členů předsedu a alespoň jednoho místopředsedu²³⁷. Rada rozhoduje prostřednictvím usnesením. O jednání rady se pořizuje zápis, který podepisuje předseda dozorčí rady²³⁸. Zákaz konkurence je v podstatě stejný jako v případě české úpravy. Člen dozorčí rady nesmí být současně členem představenstva, stálým zástupcem člena představenstva, zmocněncem (prokuristou) nebo zmocněncem (*Handlungsbevollmächtigter*) společnosti pro celou obchodní činnost²³⁹. Členem dozorčího orgánu také nesmí být osoba, která již působí jako člen v deseti dozorčích radách; je zákonným zástupcem jiné společnosti, kde je člen představenstva zároveň členem dozorčí rady²⁴⁰. Volba členů dozorčí rady spadá do působnosti valné hromady. Členové dozorčí rady nemohou být jmenováni na delší období než do konce valné hromady, která rozhoduje o udělení absolutoria za čtvrtý účetní rok od začátku funkčního období. Účetní rok, ve kterém začíná funkční období, se nezapočítává. Funkce v dozorčí radě zaniká uplynutím funkčního období a na základě odvolání valnou hromadou (§ 103 AktG).²⁴¹

S ohledem na výši základního kapitálu je počet členů dozorčí rady regulován. Tento způsob limitace počtu členů dozorčí rady v českém právu neexistuje. Dle znění § 95 AktG činí v případě:

- Společnosti se základním kapitálem do 1.500.000 EUR může být celkový počet členů maximálně devět;

---

²³⁶ § 100 odst. 1 AktG

²³⁷ § 107 odst. 1 AktG

²³⁸ § 108 AktG

²³⁹ § 105 odst. 1 AktG

²⁴⁰ § 100 odst. 2 AktG

²⁴¹ § 102 odst. 1 a 2 AktG

- Společnosti se základním kapitálem nad 1.500.000 EUR může být celkový počet členů maximálně patnáct;
- Společnosti se základním kapitálem s více jak 10.000.000 EUR může být celkový počet členů maximálně jednadvacet;

Úprava akciové společnosti v oblasti obsazování členů dozorčí rady může kromě zákona o akciové společnosti vycházet rovněž z tzv. spolurozhodovacího zákona (*Mitbestimmungsgesetz*), jehož použití presumuje § 96 odst.1 AktG. V tomto případě bude dozorčí rada složena z poměrného počtu akcionářů a zaměstnanců. V případě kótovaných společností, na které se vztahuje zákon o spolurozhodování, musí být dozorčí rada složena nejméně z 30 % z žen a nejméně z 30 % z mužů²⁴². Pokud se představenstvo domnívá, že dozorčí rada není složena v souladu se zákonnými ustanoveními, která se na ni vztahují, oznámí to neprodleně v podnikových věstnících a současně vyvěšením oznámení ve všech provozovnách společnosti. Oznámení musí obsahovat způsob řešení, jakým má být dozorčí rada obsazena²⁴³.

Dozorčí rada dohlíží na řízení společnosti. Je oprávněna nahlížet a zkoumat účetní knihy a záznamy společnosti, jakož i majetek společnosti. Může také pověřit jednotlivé členy nebo zvláštní odborníky konkrétními úkoly. Pověřuje auditora ověřením roční účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky podle § 290 obchodního zákoníku (*HGB*)²⁴⁴.

Dle znění § 112 AktG zastupuje dozorčí rada společnost proti členu představenstva v soudním řízení.

Členům dozorčí rady může být za jejich činnost poskytnuta odměna, která může být schválena valnou hromadou nebo stanovena stanovami společnost²⁴⁵.

4.4. Akciová společnost (a. s.) a Public limited company (Plc.)

Public limited company (dále též „Plc.“) je druh britské společnosti, která má povolení k obchodování s akciemi na veřejných trzích a má povinnost mít základní kapitál 50.000 liber. Plc. Public limited company má tyto orgány:

---

²⁴² § 96 odst. 2 AktG

²⁴³ § 97 AktG

²⁴⁴ § 111 AktG

²⁴⁵ § 113 odst. 1 AktG

- Valná hromada akcionářů (General Meeting of Shareholders): Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti a zasedá minimálně jednou ročně. Akcionáři mají právo hlasovat o rozhodnutích týkajících se řízení společnosti, jako například volbě ředitelů, schválení účetních závěrek a dalších zásadních otázkách.
- Správní rada (Board of Directors): Správní rada má na starosti řízení společnosti a rozhoduje o strategii a plánech společnosti. Řídí všechny záležitosti týkající se obchodní činnosti a je odpovědná za výkon povinností společnosti v souladu s právními předpisy a stanovami společnosti.
- Ředitel (Director): Ředitelé jsou členy správní rady a mají na starosti vedení konkrétních oblastí činnosti společnosti. Dle znění § 154 odst. 2 C.A. musí mít public limited company alespoň 2 ředitele. Jsou zodpovědní za plnění strategie a plánů společnosti a výkon povinností v souladu s právními předpisy a stanovami společnosti. Pravidla a povinnosti jsou shodná jako v případě jednatele Ltd.
- Výkonný ředitel (Chief Executive Officer - CEO): Výkonný ředitel je nejvyšším manažerem společnosti a má na starosti vedení každodenních obchodních záležitostí společnosti. Spolupracuje s ostatními řediteli a správní radou a zodpovídá za dosažení strategických cílů společnosti.

5. Závěr

V mé diplomové práci jsem se zabýval tématem „volené orgány obchodních korporací“. V rámci své práce jsem se věnoval jednotlivým znakům volených orgánů obchodních korporací a družstev. Dále jsem se zaměřil na jednotlivé úpravy obchodních korporací, a nakonec jsem se věnoval komparaci kapitálových společností.

První kapitolou byla vymezena problematika volených orgánů obchodních korporací z hlediska jejich vnitřního uspořádání, působnosti, způsobu ustanovení do funkce, předpokladů pro výkon funkce, odměňování, smlouvy o výkonu funkce a role právnických osob jakožto členů voleného orgánu.

V druhé kapitole se podrobněji zabývám jednotlivými volenými orgány obchodních korporací. Zaměřuji se především na volené orgány osobních obchodních společností, kapitálových obchodních společností, družstva a evropských typů společností, tedy na orgány Evropského hospodářského zájmového sdružení, Evropské společnosti a Evropské družstvo. V rámci této kapitoly jsou detailně popsány funkce, pravomoci a odpovědnosti jednotlivých orgánů, včetně jejich způsobu volby a řešení případných konfliktů. Cílem této kapitoly je poskytnout komplexní přehled o fungování a řízení obchodních korporací.

Třetí kapitolu jsem věnoval komparaci kapitálových společností. Nejprve jsem se zaměřil na porovnání české společnosti s ručením omezeným a právní úpravou německé GmbH. Dále jsem porovnával orgány britské limited company s českou právní úpravou. Na závěr jsem se zaměřil na porovnání volených orgánů akciové společnosti. Nejdříve s právní úpravou SRN a poté s britskou Plc.

Výsledkem komparace je, že německá úprava kapitálových společností je téměř identická s právní úpravou českých kapitálových společností. Je tomu tak především z toho důvodu, že obě tyto země po staletí užívají kontinentální typ práva, a navíc česká právní úprava se německou úpravou v mnohé inspirovala. Oproti tomu britská právní úprava vycházející k anglosaského práva reflektuje určité odlišnosti. Dovožuji, že to bude především tím, že common law vychází z podstatně větší smluvní volnosti než právo kontinentální.

Cizojazyčné resumé

In my master thesis I dealt with the topic "elected bodies of business corporations". Within the framework of my thesis I have dealt with the individual features of elected bodies of business corporations and cooperatives. Next, I focused on the different regulations of business corporations, and finally I focused on the comparison of limited liability companies.

The first chapter defined the issue of elected bodies of business corporations in terms of their internal structure, their powers, the manner of appointment to office, the prerequisites for holding office, remuneration, the contract for holding office and the role of legal persons as members of the elected body.

In the second chapter I deal in more detail with the individual elected bodies of commercial corporations. I focus mainly on the elected bodies of partnerships, limited liability companies, cooperatives and European types of companies, i.e. the bodies of the European Economic Interest Grouping, the European Company and the European Cooperative Society. This chapter details the functions, powers and responsibilities of each body, including how they are elected and how any conflicts are resolved. The aim of this chapter is to provide a comprehensive overview of the functioning and governance of business corporations.

I have devoted the third chapter to a comparison of limited liability companies. First, I focused on the comparison of the Czech limited liability company and the legal regime of the German GmbH. Next, I compared the bodies of the British limited company with the Czech legal regime. Finally, I focused on the comparison of the elected bodies of a public limited company. First with the German legislation and then with the British Plc.

The result of the comparison is that the German limited liability company legislation is almost identical to the Czech limited liability company legislation. This is mainly because both countries have been using the continental type of law for centuries and, moreover, the Czech legislation has been inspired by the German legislation in many respects. In contrast, the British legislation based on Anglo-Saxon law reflects certain differences. I suggest that this is mainly because common law is based on considerably more freedom of contract than continental law.

Zdroje:**Literatura:**

- ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.
- DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-633-4.
- DVOŘÁK, T. Akciová společnost. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-961-8.
- POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-867-2.
- RABAN, Přemysl. *Obchodní právo*. Brno: Václav Klemm, 2020. ISBN 978-80-87713-19-8.
- CHALUPA, Ivan, David REITERMAN a Martin MUZIKÁŘ. *Základy soukromého práva*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova skripta. ISBN 978-80-7400-684-5.
- ČECH, Petr a Petr ŠUK. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
- ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář. Svazek I*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-656-6.
- *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-537-5.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.

Právní předpisy:

- Aktiengesetz, německý federální zákon o akciové společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

- Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, německý federální zákon o společnosti s ručením omezeným, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Rady (EHS) č. 2137/85, o evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS).
- Nařízení Rady (ES) č. 1435/2003, o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE).
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti (SE).
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení (EHZS) a o změně zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o evropském hospodářském zájmovém sdružení).
- Zákon č. 93/2009 Sb., zákon o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Companies Act 2006

Soudní rozhodnutí:

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6. 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2007

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2016 sp. zn. 29 Cdo 3899/2015
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2695/2018
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 1262/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2832/2020
- Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 31 Cdo 4831/2017
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2254/2007

Internetové zdroje:

- KULDA, M., 2020. Orgány kapitálových společností – právnické osoby v roli členů a vysílací právo *PEYTON legal* [online] [cit. 15. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.peytonlegal.cz/organy-kapitalovych-spolecnosti/>
- ANDRELANG, 2022. Geschäftsführer Pflichten: rechtsverstöße vermeiden *Andrelang Law* [online] [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: <https://andrelang-law.de/geschaeftsfuehrer-pflichten/>
- TERBRACK, Christoph, 2021. Deutschland / II. Bestellung und Abberufung der Geschäftsführer: Deutsches Anwalt Office ...*Haufe.de News und Fachwissen* [online] [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: https://www.haufe.de/recht/deutsches-anwalt-office-premium/deutschland-ii-bestellung-und-abberufung-der-geschaeftsfuehrer_idesk_PI17574_HI14965120.html